Proletari din toate țările, uniți-vă!

cinteia tineretului

Anul VII
Nr. 29 (304)
12 pagini — 3 lei
Simbătă
18 iulie
1987

SUPLIMENT LITERAR-ARTISTIC

Frumusețea muncii pentru țară

Această vară a lui 1987 ne găsește pe toți, într-o strînsă, indestructibilă unitate în jurul partidului, al secretarului său general, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, angajați puternic, plenar pentru înfăptuirea cu succes a grandioaselor obiective stabilite de Congresul al XIII-lea al P.C.R., a Programului istoric de făurire a societății socialiste multilateral dezvoltate și înaintare a României spre comunism.

Efortul nostru creator este puternic dinamizat și de faptul că vom sărbători, în curînd, 22 de ani de la momentul de cardinală referință pe care îl reprezintă Congresul al IX-lea al P.C.R. și care a inaugurat epoca cea mai rodnică și mai minunată din întreaga noastră istorie multimilenară, epocă pe care, cu legitimă mîndrie o numim EPOCA NICOLAE CEAUȘESCU.

Printr-un act energic, de magistrală opțiune patriotică și revoluționară, forumul comuniștilor români alegea astfel în fruntea destinelor partidului și ale întregului popor pe marele erou și ctitor de țară nouă, tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU. Astăzi, prin prisma uriașelor prefaceri revoluționare pe care le-a cunoscut viața politică, economică a patriei, pe care le-au înregistrat toate sferele creației materiale și spirituale ale întregului popor, avem dreptul și datoria să rostim răspicat faptul că, odată cu această istorică opțiune, ne-am croit un drum nou și, sub conducerea înțeleaptă și clarvăzătoare a partidului, avîndu-l în frunte pe tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU, am făurit și făurim o Românie mai mîndră, mai liberă și mai demnă, cum nu a fost ea niciodată.

Pe drept cuvînt, vorbind astăzi despre „renașterea românească", trebuie să arătăm că în toți acești 22 de ani, din inițiativa și sub directa îndrumare a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, arta, cultura, învățămîntul și știința au cunoscut la noi o înflorire fără precedent, constituindu-se în importanți factori pentru formarea și afirmarea conștiinței patriotice și revoluționare a tinerei generații, a întregului nostru popor, pentru promovarea umanismului socialist, propriu prin excelență societății noastre — societate care face din om figura centrală, măsura și scopul suprem, rațiunea cea mai înaltă a însesi existenței sale.

Aducînd și cu acest prilej prinosul nostru de dragoste și recunoștință tovarășului Nicolae Ceaușescu, aducem de asemenea omagiul tineretului tovarășei academician doctor inginer Elena Ceaușescu, eminent om politic și savant de renume mondial, a cărei impresionantă operă îmbogățește în mod magistral tezaurul științei și culturii naționale și universale și de a cărei prodigioasă activitate se leagă noul destin revoluționar al învățămîntului, științei și culturii noastre puse numai în slujba idealurilor socialismului, progresului și păcii, a cauzei omului, a vieții însesi.

La marea școală a muncii pentru țară s-au format și se afirmă atîtea și atîtea impresionante generații de tineri, animați de dorința sinceră de a-și consacra puternicul lor romantism revoluționar, nesecatele resurse de energie, pasiune și pricepere realizării celor mai grandioase obiective care au stat vreodată în fața României și a oamenilor săi.

Fără îndoială, aceasta și face ca munca — înalta școală a caracterelor, — epopeica devenire a țării în aceste peste două decenii să și reprezinte pentru creatorii din toate domeniile, o inepuizabilă și generoasă sursă de inspirație. Fructificînd la maximum cadrul creat, din inițiativa și sub directa îndrumare a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, cel al Festivalului național „Cîntarea României" avem dreptul și datoria să dăm țării creații perene, pe măsura acestui timp de glorie și măreție.

În curînd, se va desfășura cel de-al III-lea Congres al Educației Politice și Culturii Socialiste, reprezentativ forum al democrației noastre muncitorești, revoluționare, care, în spiritul și pe baza orientărilor și indicațiilor de o excepțională valoare teoretică și practică ale tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, va analiza stadiul actual și perspectivele educării și formării omului nou, constructor conștient și devotat al celei mai drepte și mai înaintate orînduiri. Fără îndoială, aceasta va determina o și mai puternică angajare a maselor la înfăptuirea obiectivelor și sarcinilor de dezvoltare economico-socială pe acest an și pe întregul cincinal 1986—1990, marcînd o etapă nouă, superioară în afirmarea umanismului revoluționar, a creșterii rolului și responsabilității întregului popor la făurirea prezentului socialist și viitorului comunist al națiunii noastre.

SUPLIMENTUL LITERAR-ARTISTIC

Omagiul artei

Pictură de VLADIMIR ȘETRAN

PARTIDUL, CEAUȘESCU, ROMÂNIA

Partidul, Ceausescu, România,
Ni-i crez suprem ce-n inimi îl purtăm ;
Prin el în lume ni se-nalță mîndria
Și gloriei de veacuri, noi sensuri îi durăm.

Partidul, Ceaușescu, România,
Sînt cele mai de preț cuvinte românești,
Prin ele, comunist ni-i viitorul
Și liberi ctitorim pe-aceste plaiuri strămoșești.

Partidul, Ceaușescu, Tricolorul,
E crezul cel mai scump ce îl avem.
Prin el noi ne urmăm în pace zborul
Și ni-i statornic locul, aici unde sîntem.

Partidul, Ceaușescu, România,
Ni-i crez suprem ce-n inimi îl purtăm
Prin el în lume ni se-nalță mîndria
Și gloriei de veacuri, noi sensuri îi durăm.

NICHITA ION

În acest număr

● Spiritul novator, revoluționar — condiția decisivă a dezvoltării și înfloririi culturii noastre socialiste (pag. 3) ● București — o poveste pentru sfîrșitul mileniului II (pag. 6–7) ● Istoria — marea cartă a adevărurilor noastre fundamentale (pag. 10)

PATRIA — O TEMĂ PERENĂ A LITERATURII

Marile teme *)

Traian Iancu, autor a mai multor volume de poezie, care s-au bucurat de succes, s-a impus ca un excelent baladist, care cîntă partidul și patria, pămîntul străbun, oamenii ei minunați și frumusețea meleagurilor natale. Recent, bogata sa activitate literară a fost încununată cu un premiu al Uniunii Scriitorilor pe anul 1984, acordat pentru volumul „Iubirea de oameni", apărut în Editura Militară.

Citind cele peste o sută de poeme ale ultimei sale cărți, sîntem cuceriți de sinceritatea lirică emoționantă care străbate paginile, de căldura sentimentelor mărturisite direct în imagini plastice, colorate, unele inedite, neașteptate. Tematica poemelor cuprinde o paletă bogată, diversă, începînd cu omagiul adus partidului și luptei sale, virtuților poporului român, ale ostașilor noștri și trecînd apoi la zugrăvirea unor tablouri vii care oglindesc frumusețile meleagurilor natale ale naturii, cu elementele ei componente, în care primăvara ocupă un loc aparte. Poetul, înflăcărat, își mărturisește dragostea cea mare în poezia „Partidul" : **„Partidul țara e și e întreg poporul, / E viața-n stemă și e tricolorul ! / Doar prin partid se-nalță și trăiesc / Românii toți ! Și neamul românesc !"**

Patriotismul ardent, ca sentiment fundamental al românului, străbate ca un leit motiv întregul volum care poate fi asemuit cu o vioară vrăjită, ale cărei sunete încălzesc inimile și innobilează cugetele. Viața nu este însă posibilă fără pace, fără binefacerile ei, iar oamenii știu acest lucru și militează pentru apărarea bunului celui mai de preț de pe pămînt. În poezia „Luptătorii păcii", această idee majoră devine metaforă-manifest. **„Și cînd soarele răsare, / Un veac nou, prin scrum și flori, / Luptători, solii solare / Păcii-s zei nemuritori !"**

Pacea este indisolubil legată de libertate, de veghea la păstrarea acestei comori, așa cum o mărturisește și Traian Iancu : **„Din sfînta libertate, răsare-n noi zidirea. / Nevolnicii la suflet nu văd și n-au văzut / Că duhul, țaina noastră, e ca nemărginirea, / Cînd creștem noi izvoare, iar noi le sîntem scut !"**

Ideea apărării patriei, a împlinirii datoriei ostășești este prezentă în mai multe poeme reliefînd comandamente majore ale prezentului, dragostea și încrederea poporului în fiii săi îmbrăcați în frumoasa haină militară. **„Strămoși în voi, azi cuvîntă. / Iar voi, luptători cu nesaț ; / Din fluier alunul lor cîntă / Și aur ne scutură-n spațiu... / Tineri ostași, stringeți mîna, / În gînd și-n cuvînt și în luptă, / Să cînte-n noi doina, bătrîna, / Ce una e-n toți, ne-ntreruptă..."**

Fiu al plaiurilor bănățene, Traian Iancu păstrează în inimă dragostea și nostalgia pentru meleagurile natale pe care le cîntă în stilul său personal : **„Să te miri de-atîta frumusețe ! / Să te miri de-atîta bogăție ! / Un taragot îmi cîntă seara mie / Și nu mai știu de umbră și tristețe."**

Poetul scrie o poezie stenică, robustă, cu rare accente sentimentale, vădit influențat pe alocuri de elemente folclorice, dar original uneori în forma de versificație folosită.

RADU VAIDA

*) **Traian Iancu, Grădina,** Editura **Cartea Românească.**

Biografia unui imn *)

Dacă poezia înseamnă eternizarea clipei, luarea în posesie a lumii prin difuzarea Eu-lui spre propriile rădăcini, prin discurs emoțional, afectiv, cu rezonanță a semnificațiilor și coerență asociativă, atunci, neîndoielnic că textele lui Mihai Negulescu țin de poezie prin spiritul lor de lectură a sentimentelor. Poetul scrie, am spune, numai poezie de dragoste — de patrie, de pămînt, de istorie, de copii, de femeie —, cu grație tensională, cu reținere, în afara gesticulațiilor zgomotoase. Și pe bună dreptate ; avînd pudoarea marilor sentimente știe că o declarație de dragoste — de orice fel de dragoste —, nu se face în piață.

Fără a vorbi de modificări radicale, mai noi, de maturitate, comparativ cu producția tinereții, volumul **Puterea acestui pămînt** demonstrează o sublimare a motivelor lirice — rămase, în fond, aceleași —, o decantare a mijloacelor expresive, o concentrare și o nuanțare a ideației. Sporul estetic provine din altă parte : renunțarea la epicizarea sentimentelor, la zgura retorică și balastul explicativ.

De la imnul patetic la elegia eroică, registrul poeziei lui Mihai Negulescu a căpătat o notă de profundă gravitate și o conotație nouă, a înțelepciunii (care nu e doar o distincție a vîrstei biologice, ci și o trăsătură tipologică, există adică și în poezia mai veche).

Oscilația stilistică a tinereților a dispărut, tonalitățile s-au acutizat, opțiunile au o fermitate definitivă. Am spune că e mai romantic acum cînd gîndurile și trăirile se împlinesc în soluții tranșante, decît în tinerețea risipitoare și senină. De aici o trăsătură cu totul personală : poetul a trecut prin vîrstele creației în sensul invers al clasicizării.

În poezia iubirii de patrie, autorul simte nevoia eliberării de sub faldurile uniformizării și atunci recurge la asimetria tipografică — aspect formal, dar de efect —, la abolirea stereotipiilor metaforice prin insolite asociații imagistice ce instituie unități de măsură proprii : propoziția prelungită dincolo de vers, sintagma individualizată ca sens. Acum mesajul poetic nu se mai suprapune cu discursul jurnalistic, deși „temele" pot fi identice sau sinonime : dăinuirea ființei românești, matricea veșnic tînără a limbii, lupta pentru libertate. Poetul își asumă toate responsabilitățile, inclusiv pe aceea de a vorbi la persoana I plural. Ca în **Rădăcini.**

Dacă ar fi să realizăm o analiză statistică am observa că cele două cuvinte-cheie, de cea mai mare frecvență, sînt : **țară** și **calendar**, deci un implicit raport istoric. Iată o strofă în care cele două noțiuni se luminează reciproc cu o unică referință la pluralul mulțimii : «E țara umărul de necuprins / pe care ațipim pentru o clipă / cînd truda ne încearcă brațu-nvins — / și ne trezim cu veacul în aripă».

Comparativ cu primele patru cicluri **(O tinerețe fără de egal, Biografia unui imn, Însemn al dăinuirii noastre** și **Zidirea de pace)** subdiviziunea finală, **Manuscris**, este de cu totul altă factură.

În **Manuscris** se detașează o poezie gnomică, lapidară, aproape aforistică, extrem de sugestivă, incluzînd o sentință morală, o emoție de o clipă sau absorbind în chihlimbarul cuvintelor pulsația himerică a unui sentiment trecător. Poezia devine o poetică, printr-un gest de reflexivitate, și chiar dacă nu-și deconspiră uneltele, demonstrează că a asimilat ultimele experiențe lirice care conștientizează actul creației : «Dorul trimis prin metaforă nu poate fi / altceva decît dor. În robia albă a paginii / mă înfășor ca într-un giulgiu de jad / — pînă cînd vii tu să-mi redai auzul, cu taina / de dragoste a poemului».

Fiind o sumă a întregii creații anterioare și, în același timp, enunțînd zona virtualelor deveniri și deschideri, **Puterea acestui pămînt** se constituie ca un volum reprezentativ pentru creația lui Mihai Negulescu.

AURELIU GOCI

*) **Mihai Negulescu, Puterea acestui pămînt,** Editura **Militară.**

Limba română, patria română

Am recitit zilele trecute, cu niște prieteni, cîteva poezii de Ion Gheorghe. Am fost atît de emoționați, lumea se așeza blîndă și bună pe temeliile ei zguduite, obiectele din jurul nostru căpătaseră o lumină fragedă, simțeam că participăm la un act care ține de eternitate, că atîta vreme cît există mari valori spirituale și ele fac parte din existența noastră, totul este în ordine, mai există o speranță, viitorul se leagă armonios de trecut. Erau niște poezii scrise în cea mai românească limbă și ele ne-au redat o demnitate de care uitasem oarecum, copleșiți de treburile noastre de fiecare zi. Ne-am reamintit că sîntem români, că avem o istorie plină de fapte de glorie, că poporul nostru a dat mari personalități acestei lumi și că trebuie să facem totul pentru gloria patriei.

Noi am putut supraviețui de-a lungul veacurilor pentru că toți, ca un singur om, ne-am unit în jurul marilor idei nobile : de libertate, de independență. De-a lungul vremii, aceste idei s-au numit : Decebal, Ștefan, Mihai Vitezul, Nicolae. Iar poezia a fost întotdeauna și barricadele cele mai înaintate ale spiritului. Ea a fost steag și flamură.

Ar trebui ca poezia să fie alături de noi în fiecare dintre zilele vieții noastre, să ne aducă aminte de tot ce e etern și scump inimilor noastre : grîul crescînd ca o lumină pe ogoare, porumbul ca o oaste verde, obiectele din muzeul istoriei păstrînd în ele zgomotele glorioaselor bătălii, larma copiilor la școli și grădinițe, viața oamenilor din jurul nostru, atîtea lucruri de care ar trebui să ne bucurăm ca de un miracol că există.

Să nu uităm de poezie. Să nu uităm că sîntem oameni. Aceste două lucruri sînt legate. Avem nevoie de poezie ca să trăim frumos.

Aici, pe pămîntul limbii române, în fiecare casă sînt cuvintele lui Eminescu. Și cînd spunem Eminescu, spunem veșnicia limbii române.

În fiecare om există nostalgia și visarea, în fiecare om există dorința de poezie. Mergeți prin librării și vedeți cum se vînd cărțile poeților adevărați. Sînt cărțile limbii române, sînt cărțile Patriei române.

MARA NICOARĂ

Diminețile Patriei *)

În cartea sa, din nefericire ultima sa carte, Ioan Mureșan-Bulgăreanu ne restituie, spre neuitare și mereu aducere aminte, imaginea unui colț de țară, în prefacerile lui continui și dinamice, în perspectiva prezentului. Este vorba de acel colț de țară sălăjean, pe care autorul cărții îl cunoaște atît de bine, ca loc de obîrșie, de legătura neîncetată cu oamenii, cu faptele și cu aspirațiile lor cele mai cutezătoare în timp.

Deschidem cartea lui Ioan Mureșan-Bulgăreanu și ne întîlnim cu mesajul ce vine din începuturi, trecînd și concretizîndu-se într-o bogată istorie socială, așezîndu-se la temeliile unui viitor mai bun. Ca să înțelegem metamorfoza acestui colț de țară, împletindu-se între istorie și legendă, trebuie să apucăm „diminețile" lui, adică acea trainică legătură dintre oameni și locuri, transpusă în sentimentul apartenenței la timpul istoriei, la vremea istoriei despre care cei de aici spun atît de întrmător : „noi sîntem aici de-odată cu ea". Ideea aceasta stăpînește cartea, fie că e vorba de o vreme de luptă mai îndepărtată sau de vremea acestor dimineți silvane de azi, prinsă în căutările cele mai statornice, care dau o nouă înfățișare Țării Silvaniei, adică Sălajului de azi.

Pe itinerariile istorice ale locurilor silvane, evocările autorului se opresc la cronicarul Gheorghe Șincai, pentru a fixa ultimele clipe ale vieții sale, în Bobota Sălajului și nu în altă parte, cum s-a spus. Dincolo, într-o altă parte a Țării Silvaniei, la Cuciulat, ne întîlnim cu preistoria, împietrită în picturile rupestre, unicate care au înfrînt mileniile, tot așa cum ni se așterne înainte acel „drum al romanilor", de pe Meseș, cu vestigii neuitate ori lăcașuri de cultură, ca cel al „Gazetei de Duminecă" de la Șimleu, apărînd la începutul acestui veac, printre cele dintîi publicații transilvane cărora li se alătură tradițiile locurilor.

O atenție aparte acordă autorul acestei „zări a pădurilor" care e Sălajul, mai ales prin punctele sale de la pădurea Lapiș, de la pădurea Fîntînelelor ori prin vestita grădină botanică de la Jibou, găsind pretutindeni, împlinită, năzuința în creație.

Cartea lui Ioan Mureșan-Bulgăreanu este scrisă într-un stil vioi, alert, deschizînd secvențe și imagini nebănuite lăsîndu-ne ușor să descoperim, dincolo de reporter, pe scriitor. Ani la rînd, Ioan Mureșan-Bulgăreanu a fost corespondentul ziarului „Scînteia", pentru Sălaj. A „fost" pînă o boală necruțătoare l-a răpit dintre noi. A rămas cartea lui, ca o „dimineață" continuă pentru noi, ca un mesaj de încredere, ca mărturie a legăturii cu oamenii și cu neuitarea.

VASILE VETIȘANU

*) **Ioan Mureșan-Bulgăreanu, Dimineți silvane. Imagini din metamorfoza unui colț de țară,** Editura **Dacia,** Cluj-Napoca.

Dragostea de sat *)

Cunoscut mai ales ca reporter, deși a mai publicat pînă acum și o carte de versuri — **Marea de voevod a bărbatului (Litera, 1981).** Dumitru Ion Dincă (laureat al premiului C.C. al U.T.C., pentru volumul **Piramidele Bărăganului,** Editura Eminescu, 1984) se revendică prin aproape tot ceea ce increditează tiparului, marii categorii de poeți pe care altădată i-am fi circumscris curentului semănătorist. Intitulîndu-și parcă ostentativ noua lui carte **Hiperpastoralia** autorul trădează din capul locului și o anume intenție polemică.

Deși formal Dumitru Ion Dincă și-a împărțit plachetă lui de versuri în trei cicluri distincte **(Scrisoare către satul românesc, Armurier în orașul betonului, Marea Lebădă),** cartea este — se poate afirma fără nici un risc — expresia unei singure, obsedante idei : ideea a identității fiului de țăran din Bărăgan și pătrunderea sa într-un cu totul alt mediu — al orașului ; de aici și necontenita pendulare a spiritului între două stări, creatoare, sub raport literar, ale stării de poezie : „Eu — zice la un anumit moment autorul — sînt plecat mai demult decît amurgirea zăpezilor / mult mai curați mi-au fost ochii atunci cînd au plins pentru voi / chiar dacă orașul m-a primit cu artificii de betoane / n-am uitat niciodată brazda de rod înăbușită de ploi". **(Scrisoare către satul românesc).** În altă parte însăși dragostea pare a fi clădită pe tainice temelii de iarbă și grîu — ecouri îndepărtate ale satului părăsit mai demult : „Numai pentru tine iată-mă sosit în capitala betonului / armurier al Bărăganului purtînd pe umeri iarba de dincolo de Styx / ți-am așteptat părul îngropînd ochii ciudați ai orașului/ cu o pleoapă de bărbat atît de tînăr și-aproape neomenește învins". **(Armurier în orașul betonului).** Extinzînd starea proprie, individuală asupra noului univers al orașului, precum în urmă cu mulți ani Ion Gheorghe (cel din „Vine iarba"), poetul din această carte pare a simți un fel de dulce tristețe care trimite cu gîndul, alături de autorul citat, și la un alt conjudețean, și totodată „tovarăș" de descendență bărăgăneană, Gheorghe Istrate, precum în primul poem din ciclul „Marea Lebădă" : „O ! Cum umblă neamul meu de bărăgane / neamul adînc pînă la-nlăcrimare / și cum ne umple sîngele ființa / înnobilînd de-a pururea sămînța. /.../ De feți frumoși se limpezește satul / se-aude răsuflarea lor cum bate / tăruși adînci ca cerul să-i lumine / în inima copacului cetate".

Dumitru Ion Dincă știe a caligrafia cu delicatețe stări și gînduri, nostalgii și întrebări cărora nu le-a găsit și le caută în continuare răspuns. Lăsînd la o parte cîteva texte **(Orizont în cîmpie, Salopeta, Ruleta),** în parte tributare unei maniere reportericești cu care este familiarizat autorul, „Hiperpastoralia" rămîne o carte a spațiului rural, către care gîndul și inima poetului se întorc de fiecare dată cu o îndoită plăcere, un volum ce propune nu numai o viziune, ci și o „marcă" a satului din amintire aflat acum la confluența cu devenirile lui multilaterale.

FLORENTIN POPESCU

*) **Dumitru Ion Dincă, Hiperpastoralia,** Editura **Eminescu.**

22 de ani de la Congresul al IX-lea al PCR

SPIRITUL NOVATOR, REVOLUȚIONAR — CONDIȚIA DECISIVĂ A DEZVOLTĂRII ȘI ÎNFLORIRII CULTURII NOASTRE SOCIALISTE

În conștiința întregii noastre națiuni, Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român — adevărată piatră de hotar a unei epoci de amplă și multilaterală înflorire a patriei, a perioadei celei mai rodnice și mai bogate în realizări de excepție din istoria multimilenară a poporului român — rămîne drept momentul fundamental în care și prin care spiritul revoluționar, gîndirea novatoare și elanul creator au deschis larg calea unei noi înțelegeri a resorturilor fundamentale ale procesului de făurire a noii societăți și, implicit, a afirmării unui destin social și istoric al constructorilor ei ferm așezat sub semnul emblematic al libertății și demnității.

Istoricul eveniment avea să consemneze, în cronica desfășurării sale, alegerea în fruntea partidului și a țării a tovarășului NICOLAE CEAUȘESCU, revoluționar înflăcărat, patriot profund devotat intereselor supreme ale poporului, decis să nu precupețească nici un efort, să nu-și acorde nici o clipă de răgaz pentru a contribui la înălțarea României socialiste. Întemeietor de nouă istorie și de glorioase destine, secretarul general al partidului nostru, președintele republicii, tovarășul Nicolae Ceaușescu, dovedește prin gîndul și fapta sa înaripată, puterea unui ideal, a unui crez suprem, eroica pildă de muncă neobosită, exemplul său de intransigență revoluționară și de înalt patriotism fiind în măsură să unească energiile întregului popor și să le orienteze ferm spre înfăptuirea unor programe de dezvoltare și înflorire multilaterală a patriei.

În cei 22 de ani care s-au scurs de la Congresul al IX-lea al partidului, economia românească a cunoscut o dezvoltare fără precedent, situîndu-se pe coordonatele modernizării, calității și eficienței, răspunzînd într-o măsură din ce în ce mai mare imperativelor întăririi independenței patriei, asigurării progresului ei accelerat. Industria, agricultura, celelalte sectoare economice au contribuit și contribuie la dezvoltarea echilibrată, intensivă și armonioasă a tuturor zonelor și localităților țării, la asigurarea unui înalt grad de civilizație pentru toți oamenii muncii. În egală măsură, s-au dezvoltat și au înflorit necontenit știința, învățămîntul și cultura, toate aceste domenii de maximă însemnătate cunoscînd spectaculoase salturi și transformări calitative ce le-au permis să se implice decisiv în amplul și complexul proces de edificare a societății socialiste multilateral dezvoltate, în creșterea calității vieții, în afirmarea valențelor creatoare ale tuturor celor ce muncesc.

În contextul acestor profunde transformări care au schimbat din temelii însuși chipul țării, o atenție cu totul specială a fost acordată dezvoltării conștiinței socialiste, făuririi omului nou, constructor liber, demn și devotat al socialismului și comunismului pe pămîntul patriei. Proiect umanist de anvergură istorică, făurirea omului nou s-a impus ca o necesitate primordială, fiind de neconceput edificarea unei societăți cu un grad superior de dezvoltare în afara unui factor uman de înaltă competență profesională și politică, cu un larg orizont de cunoaștere și înțelegere a lumii, societății și istoriei. Realitatea României socialiste de azi confirmă pe deplin justețea acestor adevăruri ce se regăsesc și sînt implicate profund în toate marile realizări și împliniri obținute de poporul nostru în ultimii 22 de ani, realizări și împliniri ce culminează cu însăși prezența concretă, materială, amplă și convingătoare în viața societății, a omului nou.

Factor esențial în formarea și educarea omului nou

Neîndoielnic, Congresul al IX-lea al partidului a constituit, în primul rînd, cum era și firesc, o largă deschidere ideologică și teoretică, o înlăturare a spiritului dogmatic, închistat, care înlănțuia energiile creatoare și frîna progresul economic, politic, social, cultural al țării. Din această perspectivă au fost trasate liniile de forță ale făuririi unei noi conștiințe socialiste, ale afirmării plenare a spiritului revoluționar, aspecte ce interesau în cel mai înalt grad spiritualitatea românească, cultura noastră socialistă.

Avînd la bază concepția novatoare, profund științifică și cu adevărat revoluționară a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu, frontul nostru ideologic, oamenii de cultură și artă, toți cei ce-și regăsesc eforturile în cîmpul formării și educării generațiilor tinere, a întregului popor au procedat la necesare reevaluări ale viziunii asupra culturii socialiste și funcțiilor sale în societate, asupra tradiției și moștenirii culturale, asupra noilor direcții de manifestare a creației literar-artistice.

Din inițiativa tovarășului Nicolae Ceaușescu au fost reconsiderate și reintroduse în marele circuit al valorilor spirituale ale societății noastre o serie de opere de referință din moștenirea culturală lăsată de înaintași. Cărțile lui Lucian Blaga, C. Rădulescu-Motru, Nicolae Iorga, George Călinescu, vaste „segmente" din opera lui M. Eminescu, ca să luăm doar cîteva exemple, au fost scoase la lumină, editate în zeci și sute de mii de exemplare, puse la dispoziția tuturor celor ce doresc și trebuie să cunoască spiritualitatea și geniul creator al poporului român în integritatea și unitatea lor organică.

Pe de altă parte, a fost puternic impulsionată creația originală literară și artistică, în fața căreia au fost așezate noi și mobilizatoare exigențe: reflectarea, într-o gamă stilistică foarte diversă, a realității noastre contemporane, a muncii și vieții de fiecare zi a oamenilor de pe întreg cuprinsul țării, înfățișarea marilor realizări ale poporului în epopeea făuririi noii societăți, glorificarea trecutului eroic de luptă al poporului etc., alături de cerințe de ordin estetic corespunzătoare — toate acestea menite să exercite o influență pozitivă, sub raport formativ și educativ, asupra conștiinței generațiilor tinere, a tuturor oamenilor muncii, facilitîndu-le procesul de autoedificare morală, socială și culturală.

Nu în ultimul rînd trebuie avute în vedere aspectele legate de dezvoltarea și înflorirea bazei materiale a culturii noastre socialiste. Prin grija partidului și a statului, a tovarășului Nicolae Ceaușescu și a tovarășei Elena Ceaușescu au fost create numeroase instituții culturale noi, au fost construite biblioteci, case de cultură, cluburi, cinematografe, teatre etc. în numeroase localități ale țării, neexistînd practic loc în care să nu fie asigurate condițiile necesare participării tuturor oamenilor muncii la actul de cultură, în cele mai diverse ipostaze, de la cititor și spectator, la interpret și creator de valori culturale și artistice.

Democrația afirmării multilaterale a valorilor

O realitate tonică, mobilizatoare a culturii noastre socialiste o constituie, fără îndoială, largul și profundul ei democratism. Prin însăși natura și esența sa, societatea noastră asigură accesul nelimitat al tuturor cetățenilor patriei la cunoaștere, la creație, la tot ceea ce înseamnă cadru și mijloc de educare și formare multilaterală a personalității.

Vocația creatoare a poporului român, confirmată de marea sa tradiție și statornicie în timp, își găsește în epoca pe care o trăim nu numai o continuitate firească și o amplă deschidere spre contemporaneitate ci, în aceeași măsură, o valorificare superioară, în consens cu aspirațiile spre împlinire umană și afirmare complexă, multilaterală caracteristice tuturor membrilor societății noastre, oameni liberi și demni, stăpîni pe propriile destine.

Din această perspectivă, putem afirma că unul din sensurile de primă importanță ale democratismului ce caracterizează întreaga noastră viață economică, socială, politică, culturală etc. este orientat cu fermitate tocmai spre asigurarea acelui cadru optim în care fiecare aptitudine, fiecare talent, fiecare sursă creatoare de valori cultural-artistice să se poată împlini și realiza, contribuind în acest fel la permanenta îmbogățire a tezaurului spiritual al poporului, la conturarea tot mai puternică a individualității sale creatoare, în rîndul națiunilor lumii. Festivalul național „Cîntarea României" — cea mai de seamă ctitorie spirituală a anilor pe care îi trăim, instituită și larg afirmată ca o permanență a culturii noastre socialiste din strălucita inițiativă a secretarului general al partidului, tovarășul Nicolae Ceaușescu — reprezintă, tocmai de aceea, expresia de netăgăduit a înaltei prețuiri de care se bucură creația literară, artistică, științifică în societatea românească de azi și, în același timp, perimetrul deosebit de vast și complex al manifestării plenare a personalității de tip nou. Este, într-adevăr, impresionant faptul că edițiile de pînă acum ale Festivalului național „Cîntarea României" au reunit milioane și milioane de creatori și interpreți de toate vîrstele și categoriile profesionale, că au scos la iveală comori folclorice și tradiții care altfel ar fi fost amenințate cu uitarea, că au determinat o amplă efervescență creatoare în domeniul tuturor artelor, în toate sferele culturii. Constituie — toate acestea — argumentele reale, palpabile, de netăgăduit ale unei spiritualități la înflorirea căreia participă întregul popor și al cărei tezaur de valori se răsfrînge benefic în personalitatea fiecărui individ, modelînd-o, îmbogățind-o, integrînd-o armonios în colectivitate.

Firește, realitatea complexă și dinamică a culturii noastre socialiste, rolul ei tot mai important în societate, în educarea și formarea omului nou este rezultatul direct al vastului proces constructiv pe care l-a inaugurat Congresul al IX-lea al partidului, al spiritului novator, revoluționar implicat mereu mai activ, mai responsabil și mai eficient în întreaga operă de edificare multilaterală a societății.

Acum, din perspectiva celor 22 de ani care au trecut de la memorabilul eveniment înscris cu litere de aur în noua noastră istorie, acest fapt ni se relevă, dincolo de diversitatea și marea însemnătate a implicațiilor sale, ca o strălucită confirmare a justeții și legitimității istorice a drumului pe care ni l-am asumat și pe care înaintăm cu deplină încredere în izbînda noastră.

CORNEL OSTAHIE

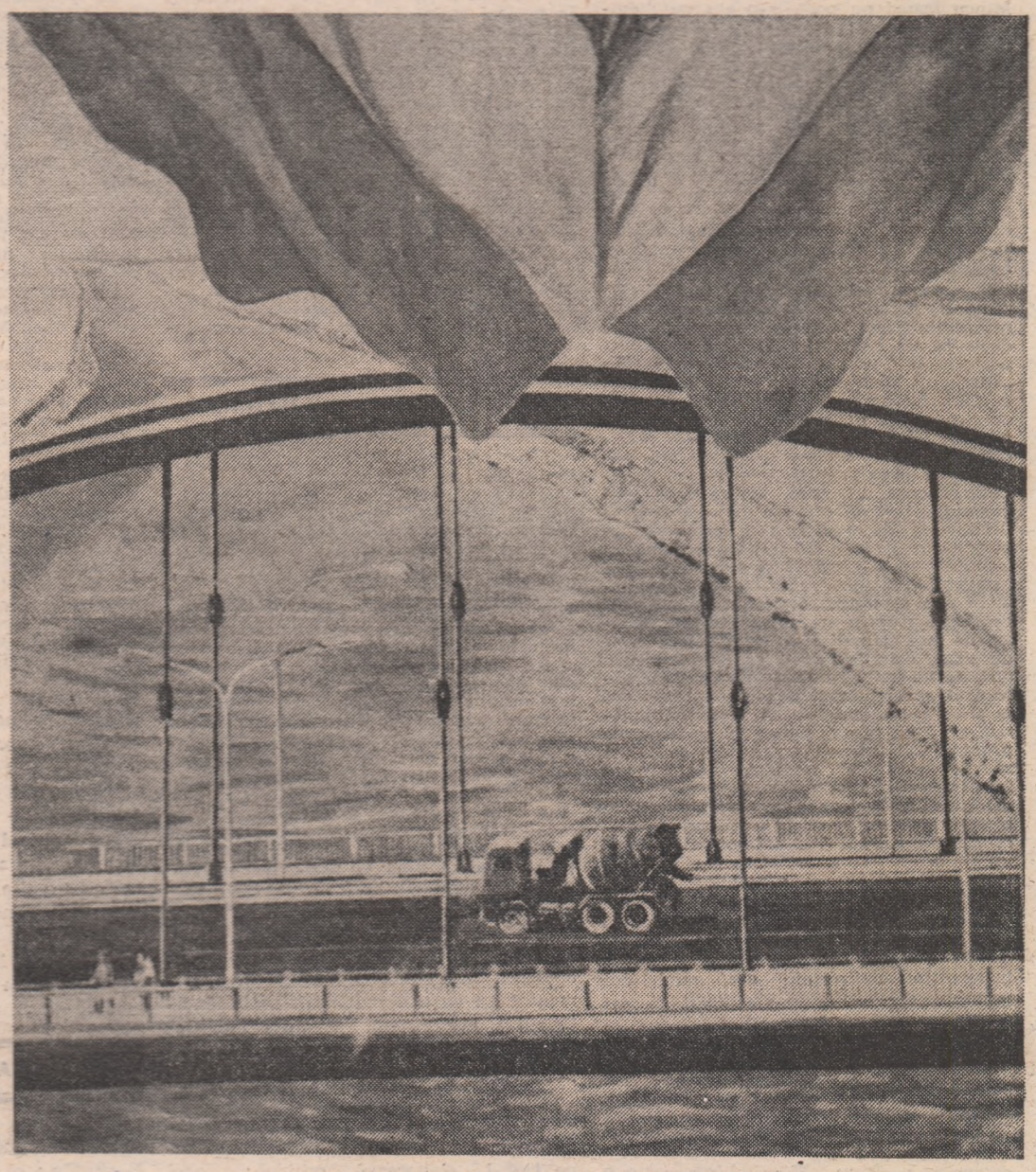

EUGEN POPA — Canalul Dunăre—Marea Neagră

Lecturi complementare

Gîlceava criticului cu poezia (II)*)

POEZIA PROMOȚIEI '80 REFUZĂ GRILA TEXTUALISTĂ

Este verosimilă identitatea pe care Marin Mincu o conferă „promoției textualiste“ ? Întrebăm dacă e **verosimilă** și nu dacă e **adevărată**, deoarece o realitate artistică (o promoție, ca și o epocă) lasă posibilitatea de a fi interpretată sub semnul posibilului, dar nu permite a-i ignora evidențele. Or, principalele particularități ale modelului textualist nu se regăsesc în poezia optzeciștilor la modul pertinent.

Alungă această poezie „eul poetic“, și nu numai ca bun conducător de „emanație transcendentală“, ci și ca entitate „autonomă“ ? Poeții recuză această abolire. Indirect, în profesiunile de credință. ca Mircea Cărtărescu : „Aș face în poezie orice, **numai să pot spune astfel ceva despre mine** (s. C. S.) (în „Vatra“, nr. 2/1985) sau polemic, ca Ion Mureșan : „Textualismul poate genera strălucite bijuterii lingvistice. Riscul este că poemele ori prozele par să nu fie locuite, dau senzația că în spatele cuvintului nu este nimeni“ (în „Tribuna“, nr. 24/1987). Autorul „Cărții de iarnă“ își exprimă convingerea că ingineria textuală nu poate suplini **talentul**, pe care textualismul îl abrogă, și, **horribile dictu**, nici măcar **inspirația**, care echivalează, în limbajul lui Marin Mincu cu „emanația transcendentală“...

A luat scriitura locul, în poezia aceleiași promoții, „a tot ceea ce se numea altădată emoție sau sentiment“ (p. 43 ; rectificăm astfel numărul paginii la care am trimis în prima parte a cronicii) ? Dacă interesul pentru ideea de **scriitură** e sesizabil, emoția și sentimentul sînt o prezență așa de puternică încît Marin Mincu însuși nu poate s-o eludeze : evidența că poezia lui Mircea Cărtărescu este „colocvială, sentimentală și barochizantă“ (p. 59) va încerca s-o supună modelului său teoretic printr-o formulă de compromis : „pulsiunea scripturală“ care se află la originea acestei poezii (ca și la a aceleia a lui Florin Iaru) ar da-o „sentimentul“ (p. 65) ! Că poezia nu poate ieși decît din emoție și sentiment (din **feeling**) pentru a provoca emoție și sentiment, a repetat în eseurile sale unul din cei mai caracteristici optzeciști, Traian T. Coșovei, dar pe care criticul încă nu l-a textualizat...

Dar poate că „promoția textualistă“ pune în paranteză realul, realitatea și referențialitatea ! Marin Mincu susține decis că un asemenea fenomen s-ar fi petrecut atît în ceea ce privește **realul** : **„Discursul abolește orice urmă a realului** (s.C.S.), nutrindu-se nastratinesc cu ceea ce s-ar putea chema realitatea textuală“ (p. 31), cît și în ceea ce privește **realitatea** : „Ca să vedem exact ce s-a petrecut cu poezia nouă, trebuie să observăm și cum, treptat, **biografia scrierii poemului** (s.M.M.) devine mai importantă decît viața, decît tot ce ține de datele separate ale fișei de existență a subiectului textului“ (p. 83), realul și realitatea fiind în textul criticului, în ciuda unui avertisment din preliminarii, noțiuni cu același conținut, propriu referențialității : „poezia nu mai comunică un sens pe care să-l decodăm prin lectură, sau, mai precis, aceasta **nu mai urmărește un referent extern ci se comunică pe sine ca scriitură** (s.M.M.) ; nu mai are în vedere în primul rînd un mesaj semantic, ci transcrie programatic semnele scripturale ce fixează materialitatea textului“ (p. 53). În fapt, obiectivul prioritar al optzeciștilor e tocmai acela de a descoperi viața și de a comunica un sens. În «ordinul de zi», ei acordă primul loc referențialității. E un program la care subscriu și cei care, ca Ion Mureșan, o atenuează : „Cuvintele denumind realitatea, mai precis obiectele văzute cotidian, își găsesc, fără complexe, locul în poeme“ etc. (în „Tribuna“, nr. 24/1987). Nici una dintre trăsăturile definitorii ale modelului textualist/textualizant nu contrariază mai strident specificul poeziei optzeciste ca **autoreferențialitatea**.

Prezentarea metamorfozei radicale a unui poet din promoția '70 aduce cu sine așteptata recunoaștere a opțiunii pentru real ca opțiune emblematică a promoției optzeciste : „Dinu Flămînd părăsește o zonă sterilă, un spațiu poetic puțin favorabil și se aliniază în altă serie, aceea a ultimei promoții, în ale cărei preocupări se înscriu **mai ales** (s.C.S.) **opțiunile către real**“ (s.M.M.) (p. 132). Mai mult încă, analiza de text îl obligă pe Marin Mincu să admită și **prozaicitatea** realității din poezia aceleiași promoții, pe care, în polemică cu Nicolae Manolescu, o tăgăduise. Dacă mai înainte se întreba : „Dar se mai poate vorbi azi, în poezie, chiar despre realitatea «prozaică» ?“ (p. 49), acum constată cu aceeași siguranță : „Poezia aceasta e totuși mai mult o aspirație către captarea realului [...] **prozaicul, zona «joasă» (refuzată de poeticele metafizice), oralitatea limbajului sînt recuperate cu impetuos elan**“ (s.C.S.) (p. 133)...

În fine, abandonează „promoția textualistă“ metafora și simbolul ? Absorbit de proiectul perfecționării modelului textual, criticul nu prinde de veste că suprimă metaforicul și simbolicul reabilitînd realul pe care de abia l-a izgonit : „Preocuparea de a construi mari metafore revelatorii sau aceea de a «simboliza» ceva este total absentă, ceea ce-l interesează în primul rînd (pe „poetul tînăr“ — n.C.S.) fiind **o acută priză la real prin care reușește să se exprime direct, fără intermedierea convențiilor impuse de o retorică sau alta**“ (s.M.M.) (p. 74). Acest maniheism, în mai multe rînduri actualizat cu același aplomb, instituie între real și simbolic o relație de incompatibilitate. Or, poezia celor mai talentați optzeciști nu este numai debordant referențială ci, în același timp, și exuberant metaforică, iar textele lor, antologabile grație calității prizei la real, redescoperă, cu altă materie și sub bolta unui nou suprastil, metafora care revelează. E semnificativ că Nichita Danilov, unul dintre poeții care performează echilibrul între referențial și metaforic, forțează implacabilul mecanism textual să conceadă promoției optzeciste și elanul simbolizant : **„Opțiunea pentru real a deschis altă perspectivă asupra simbolului ca instrument de lucru“** (s.M.M.) (p. 78)...

E limpede : poezia promoției optzeciste refuză modelul textualist pe care i-l preconizează Marin Mincu și, dovadă a capacității ei de persuasiune, îl constringe să și-l pună consecvent sub semnul întrebării.

A VALORIZA DIN UNGHI TEXTUALIST

Totuși, fericitele clipe în care criticul e învins de spiritul poeziei nu-l împiedică s-o valorizeze din perspectiva modelului textualist pe care-l construiește. Pot fi distinse astfel trei categorii de judecăți peiorative.

Prima : oriunde apare un element care contrariază modelul textualist, poetul se face vinovat de desuetudine. Nichita Danilov, pentru că plătește tribut mirajului lingvistic : „E ciudat că Nichita Danilov apare încă foarte încrezător în limbajul poeziei ; el se mai apropie de cuvinte cu ingenuitate, folosindu-le ca pe un **vehicul absolut** (s.M.M.) în discurs ; **de aici o anumită vetustețe, acel aer aparent că aceste poeme ar fi fost scrise de altcineva** (s.C.S.) (p.82). Lucian Vasiliu, căruia „regimul de limpezire“ din a doua carte „nu îi este prielnic, mai ales, cînd se lasă furat de retorica toposurilor simbolizante“... (pp. 86—87). Alexandru Mușina, care **„eșuează pînă la urmă într-o retorică sentimentală“** (s.C.S.) (p. 101). Ioan Morar, deoarece acceptă să fie **„locuit de ciudate pulsiuni metafizice“** (s.C.S.) (p. 105). Modelul textualist respinge încrederea în cuvînt, simbolizarea, sentimentul (și cu atît mai mult sentimentalismul !), metafizicul. Simplul fapt că poeții le (mai) creditează e îndeajuns pentru a-i discredita.

A doua categorie de judecăți peiorative : promoției optzeciste i se reproșează de a nu rivaliza cu prototipul textualist pe care-l elaborează criticul : „...acel traiect tragic al textualizării, implicit marii literaturi, arareori poate să fie decelat în textele promoției '80 care nu transformă, totuși, literatura în unica formă de expresie, asumată ca inevitabilitate a existenței“ (p. 43) !

A treia categorie, din același unghi : vinovați de a nu fi trup și suflet textualiști, poeții optzeciști au și vina de a fi prea textualiști ! Criticul se întreabă „dacă această poezie n-ar trebui să-și caute și alte rațiuni de a fi decît aceea a practicii semnificante, care la un moment dat începe să macine în gol“ (p. 77) uitînd că el însuși a tabuizat orice altă rațiune a poeziei în afara practicii semnificante ; îi impută lui Gh. Iova că poartă metoda textualistă „în impasul steril în care eșuează orice «metodă» atunci cînd este explorată în sine“ (p. 117), ca și cum nu i-ar fi precizat el însuși acest specific ; semnalează primejdia care paște întregul fenomen : „A descoperi un procedeu al scriiturii (textualizare) și a face din acesta singurul conținut de comunicat în poezie, **iată marea criză prin care trece poezia tînără angajată exclusiv în ofensiva textului**“ (s.C.S.) (p. 43), de parcă nu i-ar solicita el însuși această angajare ! •

Marin Mincu își amendează de unul singur foarte personalul model textualist !

REVIZUIRI AXIOLOGICE

Ce s-ar putea afla la originea acestui sistem paradoxal de a valoriza poezia „promoției textualiste“ ? Îndoiala de opera care ar trebui să verifice ipoteza de lectură ori îndoiala de ipoteza însăși ?

La o sumară comparație a textelor din carte cu textele din revistă sare în ochi declinul vertiginos al entuziasmului axiologic. Intervențiile pe care criticul le operează în forma inițială au ca scop de a surdiniza impresia favorabilă. Numai cîteva exemple. O precizare introdusă în textul despre Mircea Cărtărescu (publicat mai întîi în „România literară“, nr. 20/1984) face din protagonist un poet fără voie („...se miră și el că este considerat poet“), iar o alta, care înlocuiește o mai amplă reflecție despre atenuarea opoziției sat-oraș în poezie, aduce un lapidar diagnostic negativ : „Prin **Totul** poetul devine textierul propriei maniere pierzînd gravitatea subiacentă pe care o obținuse în **Poeme de amor**“ (p. 59). În cazul lui Ioan Morar, din reticență („România literară“, nr. 36/1985), îndulcită într-un final care a dispărut („Dar nu este exclus ca această recapitulare a materiei să fie doar preambulul unei evoluții originale“), verdictul cade în vehemență. „Evoluția“ lui Lucian Vasiliu („România literară“, nr. 1/1985) se preface în „involuție“, iar certitudinea cu care se încheia articolul („Nu mă îndoiesc că el reprezintă una din vocile profunde ale noii generații“) se volatilizează ; cum piere și opinia pe ton rezolutiv (în „România literară“, nr. 39/1984) că „Danilov este un poet foarte puternic, unul din aceia care vor contribui, fără îndoială, la impunerea celei de-a patra promoții“. În ipoteza că formulele relativizante din textul de carte vor fi existat în forma originară a textului de revistă, despre scepticismul galopant pe care i-l insuflă criticului poezia „promoției textualiste“ vorbește elocvent dispariția aproape metodică a diagnosticului optimist.

În cele din urmă (pentru că articolul introductiv e redactat după cele analitice), criticul contestă promoției optzeciste pretenția de a constitui „o adevărată generație de creație“, pe motiv că o asemenea generație „nu se impune doar teoretic, ci și axiologic“ (p. 42), or, „deocamdată lipsesc argumentele «axiologice» pentru a vorbi de așa ceva“ (pp. 43—44).

CONȘTIINȚA LA MODUL INSTINCTIV

Ce vrea să însemne că optzeciștii nu există, cel puțin deocamdată, axiologic ? E simplu : că n-au încă operă. (Criticul ar trebui să se întrebe, în acest caz, de ce le consacră o carte). Dar ce înseamnă că există teoretic ? E, de asemenea, simplu : dacă n-au operă, au totuși conștiința a ceea ce vor să facă, adică, o conștiință textualizantă. De ce altminteri i-ar reuni criticul în „promoția textualistă“ ?

Dar au optzeciștii această conștiință ? Cînd îi introduce în discuție, criticul le atribuie **o „activitate de textuare conștientă“** (s.C.S.) (p. 40) și o „nouă instanță enunțătoare ce consacră o altă «conștiință» poetică“ (p. 41). Ghilimetarea conștiinței se va dovedi însă un semn de rău augur. Doar trei optzeciști ar avea-o, de fapt : Matei Vișniec (p. 61), Gh. Iova (p. 115) și Bogdan Ghiu (p. 118). În faza articolului de revistă o aveau mai mulți, dar la reluarea articolului în carte le-a fost retrasă. Ca lui Daniel Corbu : „E surprinzător cît de repede a achiziționat acest poet o **conștiință textualizantă** (s.C.S.) ca formă acută prin care poate fi explorată existența“, se extazia criticul (în „România literară“, nr. 24/1985), pentru ca ulterior să-i îngăduie poetului numai **„un instinct barbian“** (p.91) ! Gestul de a pune la îndoială conștiința textualist/textualizantă a întregii promoții : „... **poeții în cauză nu au o prea clară conștiință teoretică** (s.C.S.) pentru a se situa programatic în spațiul noii **poetici** (s.M.M.), deschis protocronist de Ion Barbu“ (p. 91), ca și cultura întemeietoare : **„...majoritatea poeților tineri nu au decît o cunoștință vagă despre teoria textului“** (s.C.S.) (idem), în spiritul logicii care călăuzește întreaga analiză a lui Marin Mincu, desființează „promoția textualistă“ și din punct de vedere teoretic.

Și totuși, criticul le lasă o speranță optzeciștilor : dacă n-au o conștiință textualizantă în toată puterea cuvîntului, au însă „cu toții conștiința scriiturii, fie și la **modul instinctiv**“ (s.M.M.) (p. 65)...

INTERVENȚIA CLARIFICATOARE A CRITICULUI

O conștiință la modul instinctiv ? Straniu paradox, dar el are un tîlc. Marin Mincu rezervă criticii rolul de a ridica „noua poezie“ de la instinct la conștiință. Mai exact, sie însuși : „Ne iluzionăm să credem că ipoteza noastră «teoretică» a avut o influență imediată asupra poeților înșiși, care astfel și-au clarificat «direcția» propriului discurs poetic, înțelegînd mai bine resorturile complexe ale actului lor“. Iluzia derivă dintr-unul din angajamentele principiale ale criticii, pe care Marin Mincu îl reformulează în stilul său categoric : „dacă poezia se sincronizează din mers, este datoria criticii s-o susțină și chiar s-o anticipeze teoretic“. (p. 40). Subscriem, dar adăugăm că hotărîtor rămîne în acest complicat proces talentul scriitorului, care poate apuca pe un făgaș cu totul diferit decît pe acela pe care i-l trasează un critic sau altul. După buimăceala proprie ecloziunii, promoția optzecistă a recuzat, rînd pe rînd, mai multe proiecte de destin totalitar, de la cel al derizoriului la acela al sarcasmului, pentru ca astăzi să refuze și careul textualist în care vrea s-o grupeze Marin Mincu.

Ipoteza de lectură a criticului, care, aplicată unei mari opere încheiate, a născut una din cele mai ispititoare cărți care s-au scris despre Ion Barbu, devine, aplicată „materiei vii“ care este „poezia tînără“ în anii '85, o oglindă care stilcește chipul pînă la a-i voala identitatea. Ocurența unor acte (ca autodafeul, autoexecuția, autoghilotinarea), cărora li s-a conferit conotație textualizantă în eseul din 1981, nu e în măsură să-i investească pe optzeciști cu o demnitate similară ; și nici măcar ideea de **pulsiune** care poate provoca textul, pe care au receptat-o, atît cît au receptat-o, pe filieră franceză și mai deloc din textele teoretice ale lui Ion Barbu, cu care au foarte puține afinități.

Tentativa lui Marin Mincu de a textualiza „poezia tînără“ a anilor '85, dar și pe aceea mai puțin „tînără“ se soldează cu un eșec, dar, se cuvine precizat de îndată, cu **un eșec creator** : dacă n-are cum să facă din textualism o prezență suverană în poezie, criticul face din textualism o prezență problematizantă în plan teoretic.

CONSTANTIN SORESCU

*) **Marin Mincu, Eseu despre textul poetic, II**, Editura **Cartea Românească**, 1986. Lector **Magdalena Bedrosian.**

BLITZ

Cincinat Pavelescu

Deși era o fire exuberantă, plin de voioșie și fantezie, Cincinat Pavelescu a avut un număr foarte mic de prieteni. Așa se explică și faptul că de la el ne-au rămas prea puține scrisori. Majoritatea au fost adunate și publicate. e drept, cu multe, foarte multe erori de transcriere, de către istoricul literar Victor Crăciun în ediția **Cincinat Pavelescu** din anul 1972. Lipsesc din această primă **restituire** misivele trimise de Cincinat Pavelescu lui **Traian Lăzăreseu : 1. Belgrad, 9 octombrie 1927 ; 2. St. Germain-en-Laye, 18 august 1928 ; 3. Paris. 23 august 1928 ; lui Radu Cosmin : 1. 2 ianuarie 1930 ; lui Ioan Bianu : 1. Brașov, 31 decembrie 1932 ; lui Horia Teculescu : 1. [Brașov], 28 martie 1933,** precum și cea adresată scriitoarei **Lia Hirsu** (1877—1964). Pe aceasta din urmă am descoperit-o în arhiva familiei prin amabilitatea eseistului Ion Dunăreanu, ginerele scriitoarei. E o carte poștală ilustrată ce conține pe recto imaginea lui **Cincinat Pavelescu în biroul său de lucru**, iar pe verso are următorul text : **Te rog să mă [i]erți, distinsa mea colegă. de întîrzierea regretabilă a acestui răspuns. Am lipsit 2 zile din Constanța. Voi citi volumul d[umi]tale cu multă plăcere. L-am și răsfoit și am fost încîntat și de stil și de sentimente. Voi veni cu plăcere la București să te văd. Pînă atunci te rog să crezi în sentimentele mele distinse. Cincinat Pavelescu. [Doamnei Lia Hirsu, București, str. Antim. 27].** Acum se impun cîteva necesare precizări. Această epistolă, laconică dar sinceră, a fost expediată Liei Hirsu care avusese generozitatea să-i trimită lui Cincinat Pavelescu întîia sa carte, **Un vis.** București, Institutul de Arte Grafice „Eminescu“, 1911. Deși nu e datată de poet, pe recto se află semnătura autografă a lui **Cincinat Pavelescu, Constanța. 1911.** Deci e cu certitudine din anul 1911, an ce marchează debutul în volum al prozatoarei Lia Hirsu. Dacă unele din scrisorile amintite aici se află în arhive particulare, destul de greu accesibile lui Victor Crăciun, altele au fost publicate sau se găsesc în biblioteci publice. Astfel, misiva trimisă lui Horia Teculescu a fost publicată chiar de destinatar în **Anuarul Liceului Principele Nicolae din Sighișoara pe anii 1929/1930 — 1932/1933**, Sighișoara, Tipografia Miron Neagu, [1933], p. 95. **(O scrisoare a d[omnu]lui Cincinat Pavelescu).** Cea către Radu Cosmin s-a imprimat în broșura lui N.I. Simache și I. Jercan — **Date noi privind viața și opera lui Cincinat Pavelescu,** Ploiești, Muzeul de Istorie al județului Prahova, [1972], p. 9, publicație citată la bibliografie de către Victor Crăciun. Iar cea trimisă lui Ioan Bianu se află la Biblioteca Academiei Republicii Socialiste România, număr de inventar 58 770. Urgisitul trubadur merita o altfel de **restituire** în secțiunea corespondență.

NICOLAE SCURTU

Însemnări critice

Politicul — o temă interioară

Faptul se întîmplă cu Paul Achim din **Iluminări**, personaj care sînt înclinat acum să îl consider cel mai puternic din opera scriitorului, iar cartea în cauză, dintre cele mai împlinite (deși, în ceea ce îl privește pe Al. Ivasiuc orice ierarhizare absolutizantă se dovedește extrem de vulnerabilă).

Se impune, desigur, o precizare asupra termenului pe care îl tot utilizez : pseudorevelație de ordin erotic. Exemplele cele mai bune pentru demonstrație le oferă protagoniștii din **Vestibul** și **Iluminări**. La cel dintîi e vorba de o pasiune imaginară care permite rememorarea (respectiv : evaluarea lucidă) a unor drame reale din biografia personajului narator. Prin simpla ei existență, destinatara (?) scrisorilor permite personajului **să se exprime** ; acesta din urmă „iubește" ca să se poată cerceta pe sine. La Paul Achim lucrurile se prezintă sensibil diferit. Nora Munteanu există în carne și oase. Pasiunea puternicului șef de instituție pentru ea servește și aici doar ca „rampă de lansare" a unei acțiuni de autoscrutare lăuntrică. Paul Achim nu se oprește însă aici. Se poate afirma că există la Ivasiuc un raport direct proporțional între realitatea „obiectului" pasiunii și aceea a acțiunii concrete a personajului „îmbibat" de pasiune. Dacă în **Vestibul** adresanta epistolelor are o funcție mai mult simbolică, de pretext declanșator al confesiunii, totul se va limita doar la confesiune. Personajul feminin plasat pe **funcția** iubitei (formularea nu e greșită în context) se întrupează însă în **Iluminări** în formă sensibilă, cum ar fi spus Hegel și, prin urmare, consecințele impactului protagonistului cu sentimentul sînt altele. Odată „îndrăgostit", (folosesc ghilimelele fiindcă mi-e greu totuși să vorbesc de pasiune în adevăratul sens al cuvîntului, din moment ce ea nu va să aibă urmări tocmai în planul vieții sentimentale.), Paul Achim va porni la o serioasă, radicală (cuvînt îndrăgit de prozator), operă de asanare morală în instituția pe care o conduce. Acest tip de atitudine, aș zice, adolescentin față de femeie, specific tuturor eroilor de primă importanță ai prozatorului, își are cîteva posibile explicații. Prima ar fi aceea că femeia joacă pentru acești eroi rolul Beatricei lui Dante : este o călăuză care permite, prin simpla ei prezență (adesea doar imaginată) accederea la anumite adevăruri profunde. Situația presupune autoplasarea pe o treaptă inferioară a personajului masculin (în raport cu ea) : el e nedemn nu numai să se apropie de femeie, dar nici măcar nu e vrednic să-și facă cunoscute sentimentele. Așadar, ea e pentru el o „**madona angelicata**", care **nu trebuie să știe**, care nu se cuvine a fi mînjită făcînd-o să cunoască adevărurile prozaice (mai mult, vulgare în raport cu parfumata ei esență) din jur. Iar o expresie a prozaicului, consideră implicit personajul masculin al lui Ivasiuc, este și tot ceea ce emană de la el, inclusiv nobilele lui sentimente. Așadar, găsim aici nu frica de a rata, de a ucide perfecțiunea pasiunii ideale prin acțiune, ca la Emil Codrescu a lui Ibrăileanu, ci o expresie specifică a unui simț al valorii, al ierarhiei. Nu este vorba însă doar de o conștiință ancilară a bărbatului. Păstrarea distanței se datorează în acest univers epic și instinctului de conservare. Tocmai fiindcă bărbatul intuiește că femeia are o superioritate de fond în raport cu sine, el percepe că apropierea ei îl dezorientează, îl inhibă, e hărăzită a avea finalmente un rol dezintegrant al personalității lui. Dovada acestei particularități este furnizată de faptul că atunci cînd legătura personajului masculin a lui Ivasiuc cu o anume parteneră are un caracter cît de cît lumesc, aceea complexîndu-l, se intensifică starea lui de nesiguranță, de bîjbîială, de imaturitate în ultimă instanță, stare provocată fie de grandoarea ei — rezultată chiar din delicatețe, din fragilitate aparentă (acesta ar fi „efectul" apropierii tinerei baronese von Gredl din **Apa** de Paul Dunca) — fie de promptitudinea și fermitatea deciziilor ei în raport cu ale lui (atare efect va fi produs de Tahereh asupra lui Miguel în **Racul**).

Caracterul de **pretext al sentimentului erotic**, de **suport al** revelației erotice pentru altele, incomparabil mai profunde, își poate avea la Ivasiuc și cu totul altă explicație, poate, de abia aceasta, cea exactă. Există în opera sa o atît de mare forță de absorbție a politicului, a socialului, încît pur și simplu personajul reprezentativ al scriitorului **uită** că s-a îndrăgostit sau că **trebuie** să se îndrăgostească și se aruncă vrînd-nevrînd în plasa obsesiei devoratoare a raporturilor cu **ceilalți**. Preocuparea pentru viața sa personală, fără să existe nici o deliberare intimă în acest sens (dimpotrivă !), ci doar o determinare implicită datorată contextului, este împinsă în umbră de preocuparea pentru **viața sa în lume**.

Este aceasta o notă esențială a timpurilor moderne, pe care numai un mare romancier putea să o intuiască și să o configureze în operă.

VICTOR ATANASIU

TINERI POEŢI

O atmosferă tandră *)

Ana Pop-Sirbu aduce în volumul ei de debut un aer de prospețime, delicatețe și discreție, frapant în contextul poeziei ultimei generații, o poezie fie îndrăzneață, ludică și fantezistă, ironică sau doar parodică, fie, în cazul poeteselor, morocănoasă, programatic dură, antiromantică, antisentimentală, antifeminină, antilirică și alte feluri de „anti". Ana Pop-Sirbu are însă curajul să fie timidă, grațioasă, feminină, misterioasă, fără a fi sentimentală și dulceagă.

Poezia ei surdinizată, intens metaforică, și nu voit prozaică, aparent limpede și caldă, concisă, dar nu tăioasă, vorbește despre sinele autorului, despre aventura scrisului sau mai degrabă despre anumite stări ale acesteia, ori nu vorbește, ci sugerează, se confesează sau nu se confesează, ci doar pare, se arată și se ascunde în același timp. Poemele sînt cel mai adesea scurte, vaporoase ori concise. O poezie aparent umilă, însă îndrăzneață nu în exterior, ci în interior, își desfășoară ritualul ei de gesturi blajine. Spectacolul grandios, strălucitor și artificios pare a-i repugna.

Deși mai degrabă o poezie a stărilor lirice, nu lipsesc întrebările, disimulate sau aparent retorice, nu lipsesc căutările, dezvelirile, toate acestea, firește, pe fondul unei îngrijorări melancolice : „Unde e poetul, unde-i sînt mîinile, / Trecutul ascuns în panerul strălucitor ? / Iau cartea și dau la o parte frumoasele stihuri / Frînghiile cuvintelor le ud cu mai multă cerneală, / Caut tinerețea, anotimpul, șurubul înlăcrimat, / Cadranul ferestrei..." **(În după-amiaza cu Rimbaud).** Revine obsesiv, pe parcursul întregului volum, **motivul cărții**, raportarea poetului la scrisul său, un fel de joc grav cu semnul care captează taina : „Cartea mea luminată de-un subțire tîrziu" ori : „Aripile bătînd în liniștea cărții" sau : „Febra e-n carte / Febra-i în ceață" sau : „Deschizi cartea și scrii în ea noile semne" ori : „Cît despre cartea ta, ascultă-i glasul zeiesc" și așa mai departe.

În afara motivului cărții, celelalte elemente care alcătuiesc decorul interior al poeziei Anei Pop-Sîrbu provin dintr-un spațiu frust, natural ori ales din zona grațiosului, a candidului și a mirării, alcătuind o suavă, hieratică țesătură lirică, îndărătul căreia se simte însă o trăire nu tocmai calmă, ci bănuindu-se în cădere „desfoliate neliniști".

O atmosferă blîndă, tandră, o „candoare neterminată" plutește deasupra poemelor din **Primăvara casei**, o atmosferă în care poeta își îngăduie tristeți, melancolii, o atmosferă prin care autoarea vrea să restituie, și reușește, nu numai „tremurul clipei. / Acest cuvînt fraged uitat de poeți", ci și un anumit ritual, o anumită gestică poetică încetinită, învăluită în vrajă.

NASTASIA MANIU

*) **Ana Pop-Sîrbu, Primăvara casei,** Editura **Facla.**

În interiorul purității *)

Cea de-a doua carte a Tatianei Flondor Arieșanu, **Mă ascund în lumină**, se constituie în jurul cîtorva elemente ce sînt identificate obsesiv în interiorul purității, dorinței de puritate. Practic, întreaga carte e un cîntec, un imn, o rugă **pentru mai multă lumină**, un cîntec straniu pentru adorarea **celei fără de margini.**

Departe de „...elaborările — mai mult sau mai puțin reci — ale imaginarului" — cum susține și criticul Eugen Dorcescu într-o scurtă prezentare de pe copertă, poezia autoarei este la fel de îndepărtată de poezia leneșă care a bîntuit multă vreme poezia noastră cu preponderentă scrisă de femei. Și totuși, putem susține că Tatiana Flondor Arieșanu este tentată în poemele sale să feminizeze într-un anume fel din nou poezia, să-i acorde acel plus de sentiment, de trăire, de melancolie : ...„O să v-arăt cum se adună-n jurul nostru / Sălbăticiuni / Și rîuri care poartă doar un mal. / Ocrotiți-mă, plecări și diguri sfărîmate. / Sînt solitară ca și voi. / Am să vă aduc în dar glasul lirei / Lui Orfeu. / Gîndurile-mi sîngerează și sînt atît de obosite". **(Te du, iubire, unde vrei).**

Cînd acest lucru se întîmplă într-o vreme în care tinerele noastre poete se întrec în modalități de estompare a oricăror energii proprii trăirilor feminine în poezie, prilejul nu are decît a ne bucura...

Unele poeme pot fi asemănate cu radiografiile executate asupra clorofilei, energiile fiind surprinse înainte și după declanșare, „cruzimea" secțiunii în real fiind executată cu multă delicatețe, cu uneltele poeziei adevărate : „Am dat buzna / În clipa în care scriai istoria lumii / Cunoști tu ramurile sîngerînde / Ale lui septembrie, / Mi-ai zis..." **(Numai de-ar fi lumină).**

Frustețea exprimării, melancolia unei vîrste pierdute, pasaje întregi dintr-o realitate anterioară, implorarea iubitului din memorie, dorința de adevăr lăuntric și de lumină, de decopertare a unor vechi și durabile sentimente, sînt elemente care dau poeziei din volumul **Mă ascund în lumină** un plus de feminitate nouă, diferită de poezia simplelor simțăminte : „Iarba căuta alt nume. / Bărci înaintau pe ape înghețate..." (pag. 55) ; „...Copiii din pictura lui Velasquez / Se mută din prim-plan"... (pag. 53) ; „...Și să ascult / Cum ies din adîncuri / Broaștele de piatră, / Să le descopăr ochii și să ies cu ele în lume". (pag. 47) : „Cu lucrurile vechi vorbesc adesea. / O, de-ar înțelege ce greu înaintez / Cu tălpile mele goale..." (pag. 39) ; „...Stau între pietre de rîu și cuvînt. / Uită, rîule, pe cei ce te-au trecut..." (pag. 33) ; „...O oarbă zvîrle cingători spre cer, / Crezînd că strînge lumina unei stele..." (pag. 36).

Poezia Tatianei Flondor Arieșanu poate fi asemănată cu un ceasornic pierdut în iarbă ; în tăcerea aceea naturală se petrece o interpretare deosebit de sensibilă a creșterii și descreșterii lumii : „Atunci mă ascund în lumină. / Care, buimacă / De atîta răspîndire, / Nici nu poate să plece..." **(Mă ascund în lumină).**

VALERIU BÎRGĂU

*) **Tatiana Flondor Arieșanu, Mă ascund în lumină,** Editura **Eminescu.**

Esențializarea viziunii *)

Cunoscut îndeosebi din paginile revistelor „Luceafărul" și SLAST, și din grupajul de versuri **Necontenita întoarcere**, cuprins în volumul colectiv **Solstiții**, apărut la Editura Junimea în 1985, Ștefan Bratosin își zidește potecă de ieșire în lumea atît de cuprinzătoare a poeziei, de data aceasta de unul singur, cu cartea de versuri **În mijlocul cîmpiei.**

Dacă în ciclul **Necontenita întoarcere** întîlneam un poet rostogolind cu patos și frenezie pe pantele proprie-i inimi dragostea și dorul fără de margini pentru locurile natale, pentru „un sat" care luminează „departe în piept" **(Sînge)**, asigurîndu-ne că „memoria bobului de grîu / e o istorie în care intră ca la ei acasă / toți țăranii români" **(Memorie)**, țăranul trecînd „ca un uriaș pe malul rîului" **(Erou fără nume)**, în acest prim volum al său asistăm, oarecum surprinzător, la o cumințire (poate prea accentuată) a discursului liric, care nu-l avantajează însă întotdeauna pe poet.

Acum, în scrisul său se observă cu ușurință glacializarea expresiei, predilecția pentru folosirea unor cuvinte, cum afirmă însuși autorul, „cu chipuri de gheață", **În mijlocul cîmpiei** părîndu-ni-se, în acest sens, un mic muzeu al gheții și al frigului. Teama de materie („lucrurile toate sînt lovituri de cuțit") și trecerea timpului („timpul e un străin / pribeag pe aici, oasele unei ere / trecute, le dreg migălos cu pelin") se transformă într-o acută spaimă existențială : „mă soarbe necunoscutul", poemul din care au fost extrase toate aceste exemple numindu-se, semnificativ, **Grotele gîndului.**

Această esențializare / radicalizare a viziunii îl conduce pe poet spre realizarea unei poezii apropiate manierei expresioniste. Deseori poemele sînt alcătuite din percutante rafale metaforice, aparent disparate ca sens, dar care grupate împreună, sub același titlu de poezie, ca într-un singur buchet flori diferite, creează o tensiune lirică pregnantă : „crivățul se dă disperat cu capul / de ziduri / orașul se zbuciumă în copaci / cerul masează regimente întregi de zăpadă / în jurul ființei : / culorile sînt numai ruine / explozii de alb au loc zi și noapte / în ochi / gîndurile mi se înghesuie sălbatic / în cuvinte / secundele s-au așezat în jurul orei / și mușcă pe rînd" **(Viscol).**

Dilema oraș-sat, care se vrea, în intenția autorului, una dintre temele principale ale cărții, rămîne, totuși, în realitatea estetică a volumului, pe locul secund, tirania eului existențial al creatorului cerîndu-se totdeauna așezată în ramă sclipitoare : „stă așezat orașul în temelii de case / și ceru-i prins în rădăcini / la fiecare ceas te părăsește-un tren / și-ți înfloresc pe ușă mărăcini" **(Amurg)** ; „orașul cugetă cu / picioarele muiate în cîmpie / orele îmi lovesc cu / o ramură arsă / privirea bănuită țărînă" **(Necontenita amenințare cu degetul).** De asemenea, înșelător aproape cu totul ni se pare a fi și titlul volumului, care acoperă cu adevărat numai conținutul unei singure poezii cuprinse în el, **Peisaj cu femeie** : „într-o zi / pe pînza aceasta neterminată / nu voi fi decît bănuială / adînc îngropat în culori / doar tu / sub un cer decăpănat / te vei vedea de departe / în mijlocul cîmpiei / ca singurul stîlp rămas dintr-o casă" — și nicidecum substanța ideatică a întregii cărți. Despre versurile cuprinse în subsolul cărții, după o metodă ingenioasă, dar deloc originală (a folosit-o, recent, și Nicolae Băciuț în cartea sa de debut, **Muzeul de iarnă**), nu vom spune decît că ele ni se par simple exerciții de digitație, cu mult sub valoarea textului de bază. Predomină în realizarea acestor poeme rezolvările facile.

Ștefan Bratosin, în ciuda oscilațiilor valorice ale poeziei sale, rămîne un poet tînăr talentat, care merită a fi urmărit în continuare cu atenție și încredere.

NICOLAE ȚONE

*) **Ștefan Bratosin, În mijlocul cîmpiei,** Editura **Litera.**

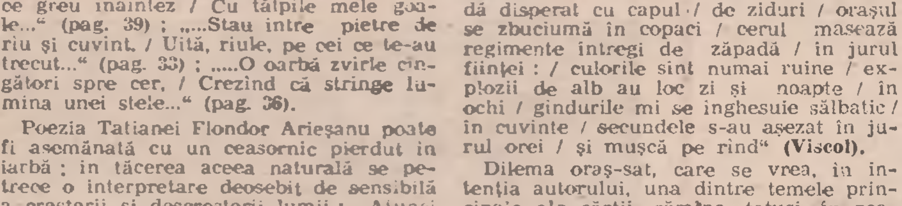

Lucrare de TITI SIMIONESCU

Stîngăcia rostirii *)

Cartea lui Dumitru Udrea se deschide cu două „definiții" — poezia, poetul —, a căror frumusețe constă desigur în „stîngăcia" rostirii. Căci, în poezie, rigoarea sintactică tulbură misterul, limpezimea oxidează esențele. Doar „zborul neputincios / Lărgește spațiul". Așadar, nu des-prinderea de peisaj, ci căderea controlată, coborîrea către rădăcinile lucrurilor constituie dinamica gestului poematic. Există, totuși, o fisură între „pădurea de semne" (traducere tîrzie a baudelairienei „păduri de simboluri"), metaforă a poeziei și a lumii.

Scrierea, știută, intuită, întrevăzută (întîlnirea cu o capodoperă îți arată calea către taina scrierii !) ca act exemplar, primordial, sacru, nu poate fi refăcută, ea este unică și aparține geniului, rostirii eterne. Repetiția declanșează doar scurtcircuitul condiției epigonice. Ca atare, poetului — în regia lui Dumitru Udrea, nu-i mai rămîn decît de-scrierea, des-cîntecul, adică gestul circumstanțial, care vrea să sur-prindă „ceva", o țandără de lumină și, totodată, să nege, să parodieze. (Dar cum să parodiezi suspinul ?).

Rostirea „stîngace" este, prin urmare, singura posibilă : ea stă în umbra prototipului. Calea către primordial și original nu poate trece nici măcar prin imitație și parafrază ; calea către unic — crede poetul — este închisă : „Virginale cîmpuri de stele / Rămîn aproape ochiului / În această neatingere / A ființei". Nu a spune este important, ci a dibui ; cuvîntului i se dau tîrcoale ; bîlbîiala nu mai este un defect, ci modul de a cîntări, de a mîngîia tainele vorbei, ce se lasă astfel cercetată pe-ndelete.

Sunetul ierbii dezvăluie, așadar, același poet pe care-l cunoaștem din volumele precedente, mereu sensibil la prima rouă a dimineții, mereu îndurerat-resemnat în fața trecerii. Nu metafizica, nu esențele intangibile ale lumii îl preocupă, ci posibilitatea acestei lumi de a se preschimba în poezie. **Sunetul ierbii** este jurnalul unei inimi care bate pentru frumusețea noastră cea de toate zilele, este biografia unei uimiri.

NARCIS ZĂRNESCU

*) **Dumitru Udrea, Sunetul ierbii,** Editura **Albatros.**

PATRIEI

Pe meridianele omeniei

Iubirile noastre
se inalță în anotimpuri
de iubiri,
strălucesc în primăveri
de împliniri.

Istoria noastră
poartă azi un cîntec
pe toate meridianele omeniei.

Strălucește în veac
suprema împlinire
mai presus de gînduri :
NICOLAE CEAUȘESCU.

MIHAIL I. VLAD

Inimă și cuget

Românule cu suflet mare
Nicicînd n-ai stat prins în robie
Născut, rostit pe mîndra-ți limbă
Ți-ai scris istoria — Mărire ție !

Nu ți-a fost teamă ca să fii
Român ales în astă lume,
Tot vii și urci ca stea în veșnicii
Și-ți cade în genunchi marea cu spume...

Din tîmplă-ți cresc Carpații de granit
Tu neam de cîntăreți cu mioritic sunet.
Sădiți în adevăr aici acasă liberi
Dreptatea și frăția sînt inimă și cuget.

Așa sîntem să fim în țara sfînt română
O torță vie-n cinturi din vatra cea străbună.
O conștiință-a păcii pe graiul românesc :

— Viața-și cere viață, un drept etern — firesc !

VASILE SPERANȚA

Hora

A fost destinul nostru să trăim
Într-un rotund de țară ca o horă,
În care n-am venit, nici nu venim
Și sîntem de la prima aurora.

Pe hora munților pietrificată
De pașii erelor care-au trecut,
Noi am rămas în hora necurmată
A muncii noastre libere sub scut.

Și-am dat mînă cu mînă, gînd cu gînd,
Să nu ne rupă timpul hora sfîntă,
În geografia inimilor, blînd,
Să ardă glasul doinei cînd cuvîntă.

Azi, peste vechi și frămîntate hărți,
Străbuna horă tot mai mult ne leagă,
Cum soarele nu poți să-l fringi în părți ;
El luminează-o patrie întreagă !

VASILE PREDA

Eroii

Cu lauri veșniciți de prețuire,
Înalți și drepți sub cerul albăstrui,
Din soclurile lor de nemurire
Eroii ne contemplă prin statui.

Au mantie de slavă și de soare
Și nu se-nclină-n fața nimănui.
Cu piepturi largi și brațe temerare
Ei, timpul, ni-l scrutează din statui.

În nopți adînci din socluri, gravi, coboară
Plimbîndu-se pe-alei și cărări...
Și-atunci se face liniște plenară,
S-asculte țara șoapte de statui.

Tîrziu, pe postamente, se așează
Cu zorii... fiecare-n locul lui,
Strălucitori, ca veghea cea mai trează,
Scrutînd veșnicia țării din statui.

CONSTANTIN ATOMII

Patria mea nemuritoare

Prin sînge dacă auzim
Cometele căzînd în mare
Dacă e liniște încît
Foșnesc și razele de soare
Dacă trăim de mii de ani
Între aceste vechi hotare —

În timp ce-n lume se mai nasc
Lumini și umbre în izvoare
În timp ce-n lume prea ades
Mai latră arme și se moare
Dacă pămîntul ne e blînd
Ca o eternă alinare
Purtînd pe aripile lui
Vetre cu flacăra lor mare
Făcînd semințele de grîu
Să ne-ncolțească sub picioare —

E pentru că iubim nespus
Aceste trei culori solare
E pentru că iubim mereu
O patrie nemuritoare.

IOAN DRĂGUȘIN

File din jurnalul de călătorie al tînărului scriitor

BUCUREȘTI — o poveste pentru sfîrșitul mileniului II

Deschid ochii pe imaginea Oborului, punctul de maximă atracție pentru andronăchenii mei, pasnici combatanți în lupta orașului cu satele ialomițene ce înaintau în deceniile 3—4 către București, folosindu-se în această luptă de armele fără pulbere ale caselor cu pridvor, ale fîntînilor cu roată (devenite mai tîrziu puțuri americane), ale straturilor de lăptuci și arbagic, ale ghirlandelor de zorele, ale muncii lor de itebiști, de strungari la „Țevi Sudate" sau de mici funcționari. Bariera Oborului desemna trecerea dintr-o lume în alta, lumi ce se vărsau, se amestecau, se invidiau pînă la a se ignora reciproc, în zilele celebrului tîrg de Moși sau de toamnă din Obor. Clădirile, ce odinioară funcționaseră drept hanuri și care aveau, doamne, ce mirare pentru noi ! înălțimea a 3—4 case de-ale noastre, se-mpodobeau cu stuf sau paie de orz și-și agățau felinarele din dovleci și cotolani de porumb românesc ; își trasau linii de înaltă tensiune din corzile de viță de vie cu ciorchinii — veritabili, căci nu se înființaseră masele plastice de lîngă Obor — de „1001" sau „Afuz Alee" ; mirosea a mititei și a mangal (de-aici și vorba bucureșteană : arde mangalul de poamană !) ; se auzeau tarafurile din Urziceni sau Alexeni, cele mai bune pe vremea aceea (și-mi aduc destul de bine aminte marama Mariei Tănase și refrenul ce aduna mii de oameni în jurul improvizatei scene : Cîntă, cîntă azi Maria / Cîntă-n tîrgul Moșilor / Din Obor). Olarii se adunau pe lîngă mustării (căci tot omul vrea să bea primul must din oală de lut abia scoasă din cuptor și primul ol se cuvine a fi dat de pămînt pentru cei de aici și pentru cei de dincolo) sau, primăvara, pe lîngă coșurile mari de nuiele, pline cu cireșe pietroase și vișine. Tramvaiul — cu numărul 1 — singurul ce se încumeta să treacă bariera (mai pe urmă vor apărea 22, 21 și 4, legînd cartierul de „Apărătorii Patriei", de „Sfîntu Gheorghe" și Parcul de odihnă și cultură Herăstrău) crăvășea urechile călătorilor cu scările ce se ridicau la închiderea ușilor. Cei mai mulți preferau mersul pe jos.

Insist asupra imaginii pentru că Bucureștiul era tocmit din astfel de lumi și susținătorii pluralului (Bucureștii sau Bucurescii) își afiau argumente în favoarea tezei lor în acest vălmășag de cartiere, fiecare cu specificul său, funcție directă de negustoriile și meseriile arondate (olari, făinari, chirigii, căruțași, „cheferiști") dar și după gustul arhitecților și constructorilor (care italieni sau italienizați, care greci, care armeni și așa mai departe). Bucureștii **erau** și se ținea seamă de ei, astfel că tot omul, pentru a fi mai bine priceput, spunea drept loc de baștină cartierul (și nicidecum orașul). O altă consecință : puțini bucureșteni își știau efectiv orașul, căci dincolo de întindere, de mijloace de transport, barierele se întindeau după temperamente și obiceiuri ale locului pe care, dacă n-aveai de unde să le știi, nu voiai să le-nveți pe propria-ți piele. Zonele neutre — Cișmigiul, Ceasul de la Universitate, Gambrinusul — reveneau în discuțiile de duminică seara, după ce cei mai mari se întorceau din oraș !

Acest farmec al Bucureștiului, împletire a pitorescului, curățeniei și incomodului, s-a păstrat vreme îndelungată, renovarea clădirilor Oborului, de exemplu, făcîndu-se pe la începutul anilor '70, atunci văzîndu-se, din nou, după ani buni, rogojini, ateliere de dogărit, coșuri din papură, potcoave și chiar caiele. Numai o singură toamnă s-au mai putut vedea acele clădiri albe, cu deschiderile în semicerc și peroane pentru trăsuri, cu dependințe a căror destinație nu era greu de ghicit : care grajduri, care locuințele calfelor, care finare. A fost, efectiv, cîntecul de lebădă al unei lumi ce-a mai rămas, probabil, în cîteva imagini (dacă va fi avut cineva geniala idee de a le fotografia) și, sigur, în amintirile, alunecoase și aproximative, cum sînt și acestea, ale oamenilor. Șubrezenia acestui pitoresc a fost dramatic arătată în 1977. Pentru a fi, Bucureștiul trebuia să ia locul Bucurescilor. Acest oraș, ce-și înscrisese în istoria sa cîteva premiere tehnice mondiale trebuia să revină la îndrăzneală de-odinioară, reactivîndu-și proiectele vechi, asumîndu-și altele. Orașul crescuse — în lungime, în lățime, în număr de populație — și sentimentalismul sălciilor de pe malurile Dîmboviției fusese crunt infirmat de inundațiile din 1975 și denunțat, zilnic, de apa din ce în ce mai neagră a rîului. Acestea erau datele unui București ce-și rezolvase problema marginilor (cartierele mari cît orașele : Balta Albă, Pantelimon, Drumul Taberei, Militari), parte din problemele exteriorului său, dar care avea restanțe vizibile (transportul și circulația) sau invizibile (canalizarea). Au fost demarate lucrări de anvergură cu ambiția — și necesitatea — de a fi terminate cît mai repede posibil. Brusc, Bucureștiul a devenit un șantier de mari proporții, ochii locuitorilor săi abia putîndu-se adapta numeroaselor panouri (alb-roșii, alb-albastre) ce-au împînzit orașul.

60 000 de călători pe oră

La prima întîlnire, pe care un bun amic andronăchean a avut-o cu o fată, a vrut să-o impresioneze ca să zic așa decisiv și, în afara pantofilor lustruiți toată dimineața, a cămășii albe cu mîneci scurte și guler răsfrînt, a pantalonilor ce puteau sta singuri în picioare, i-a oferit acestea o plimbare cu tramvaiul 22 la clasa I. Faptul — autentic și fermecător — exprimă destul de bine un specific al bucureșteanului căruia îi place foarte mult să se plimbe. Sau nu-i place să stea într-un loc, dovadă cele 1,5 miliarde călătorii pe an ce se efectuează în București. În acest veritabil furnicar, un mijloc de transport precum metroul devenea mai mult decît necesar. Un proiect de metrou datează de multă vreme, variantele lovindu-se mereu de prezența, în oraș, a Dîmboviței. De unde, unii au tras concluzia că efortul de subtraversare sau de survolare a numitului rîu este mult prea mare (și, în consecință, ineficient). Alții, trăgînd cu ochii la Europa, au zis că puteam chema o companie serioasă, specialistă în astfel de lucrări, că uite, Londra, de exemplu, are de mai bine de o sută de ani metrou. Lucrurile stau și nu stau așa.

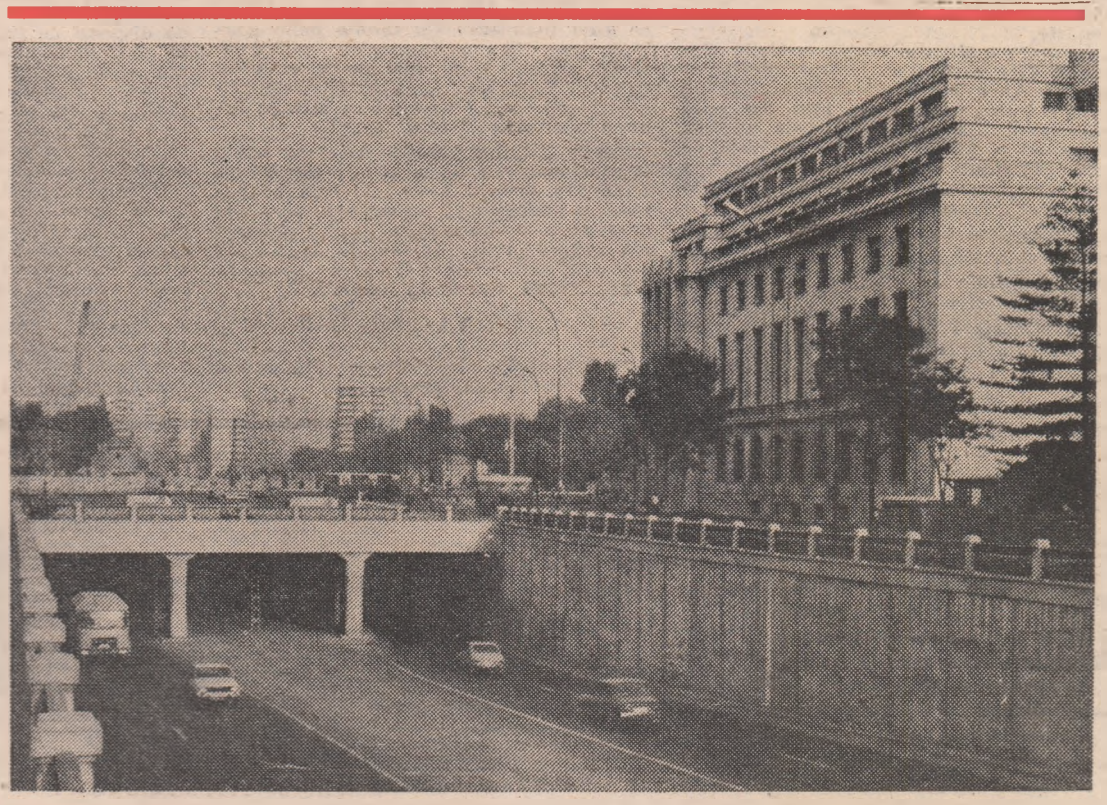

În momentul în care apărea metroul la englezi, Londra avea mai mulți locuitori decît avea Bucureștiul la 16 noiembrie 1979 (cînd intra experimental în funcțiune prima linie de metrou bucureștean). Alte orașe (Viena sau Berlinul) realizaseră liniile lor de metrou pe vremea cînd erau la fel de mari numerice ca și Bucureștii deceniului 8. Așadar, se poate spune că metroul bucureștean n-a apărut nici devreme nici tîrziu ci tocmai la timp. Din cele 250 de orașe din lume cu peste 1 milion de locuitori numai o treime beneficiază de acest mijloc de transport extrem de eficient în aglomerațiile urbane.

Care sînt traseele metroului le știe acum orice bucureștean căci, parafrazînd cîntecul, nu e e om să nu fi călătorit măcar o dată, doar o dată cu metroul. El a devenit și un argument în schimburile de locuințe după cum putem citi în anunțurile din „România liberă" sau „Informația" (ajungîndu-se chiar la formulări de acest gen : ofer două camere metrou Dristor), dovadă clară că bucureșteanul ia în stăpînire orice noutate deși, ca să fim sinceri, mai întîi cîrtește împotriva ei dintr-un principiu foarte clar : neobișnuința (sau, mai bine zis, stricarea tabieturilor). Magistrala I are 26 de kilometri, un tronson din a doua — 10,4 km. Anual, se efectuează peste 100 de milioane de călătorii cu metroul, acesta putînd prelua un flux de 60 000 de călători pe oră și sens de mers. În 1990, lungimea liniilor va ajunge la 60 de km. La aproape un deceniu de la inaugurarea primei linii, metroul a devenit o prezență activă și indispensabilă bucureșteanului. Să remarcăm, de asemenea, că sîntem printre cei foarte puțini din lume care ne-am realizat metroul numai și numai prin forțele noastre pentru aceasta fiind necesare utilaje în premieră, tehnologii în premieră. Semn sigur că inteligența tehnică este un apanaj al românului.

Două cursuri de apă

Povestea Dîmboviței — chiar dacă în aparență lucrarea este mai simplă — este mai complicată decît a metroului. Și asta din simplul motiv că neajunsurile s-au adunat timp de secole. Rezolvările, cîte-au fost și cum au fost, fiind doar un fel de cîrpeli. Să notăm că o sistematizare a rîului s-a petrecut cu o sută de ani în urmă, prin 1880—1881. Atunci albia rîului se rectifică, se adîncește și se podește cu bîrne de stejar. Construirea planșeului dintre Calea Victoriei și Podul Șerban Vodă (terminat în 1936) a fost ultima lucrare — mare — realizată pe Dîmbovița bucureșteană. A fost acest planșeu și o necesitate, dar și o încercare. O încercare de a ascunde fața murdară a rîului, de a o transforma, practic, într-un soi de canal ascuns privirii — pudice — a bucureșteanului sau a călătorului. Cei zece kilometri de apă — altădată limpede și dulce — mustra conștiințele bucureștenilor ce nu făcuseră decît să degradeze apele. Provincialii nu înțelegeau nimic atunci cînd priveau rîul și-și aduceau aminte de vorbele (rămase ironic) „Dîmbovița, apă dulce / Cin'te bea nu se mai duce". Rîul — săracul — nu avea nici o vină ! Ani de zile își făcuse datoria albind rufele, oferind apă de băut, punînd în mișcare morile, primenind aerul orașului. O vreme, își oferise cu generozitate malurile anticarilor, pe „cheiul" Dîmboviței multe glorii trecînd. Adevărații bucureșteni (cei ce iubesc, altfel spus, orașul) nu și-l puteau imagina fără ceea ce-i oferise ani de zile farmecul, sănătatea, viața. Bucureștiul fără Dîmbovița ar fi fost un oraș fără personalitate, zicem noi acum cînd cu bucurie vedem cum rîul își limpezește din nou apele și se înscrie în noua albie cuminte și ascultătoar.

Amenajarea complexă a rîului trebuie să răspundă, în final, unui obiectiv hidrotehnic (regularizarea și igienizarea cursului de apă) și altuia edilitar : amenajarea peisagistică și de agrement. Cum lucrarea a prins contur, se poate vedea cu ochiul liber ce va fi Dîmbovița în final. Amenajarea va rezolva și alte probleme : ferirea orașului de inundații, asigurarea apei pentru industrie, irigații și pentru primenirea rîului, ba chiar producerea de energie electrică la Lacu Morii. Motorul (sau a doua naștere a Dîmboviței) este Lacu Morii. Este nu numai un lac de acumulare (cel mai mare de acest fel din București) ce se întinde pe 220 de hectare și stringe între malurile sale 20 milioane metri cubi de apă, dar și un activ mecanism : stochează, limpezește și asigură apa curată a rîului. Apele din lac se descarcă printr-un stăvilar formînd, în căderea de 10 m, o minicascadă. Complicate mecanisme asigură o tranzitare a apei după necesități. Lacul are o viață subterană foarte activă, canale, puțuri și o saltea de drenare avînd misia de a menține nivelul apelor freatice la cotele dinaintea creării lacului. Lacu Morii a concentrat energiile tuturor constructorilor din zonă și rezultatul a fost de-a dreptul spectaculos : el s-a finalizat mai devreme cu un an, grăbind astfel apele limpezi în drumul lor prin oraș. De aici, de la Lacu Morii, Dîmbovița intră în București pe două cursuri de apă : unul la suprafață (limpede și sănătos), altul subteran — canalul colector cu casete separate pentru apele pluviale și apele menajere, totul gîndit în așa fel ca poluarea rîului să fie exclusă. Cursul de apă va trece pe sub podurile noi (6 au fost deja date în folosință) într-o albie ce va măsura 30—40 m lățime și o adîncime de 4—5 m. Curînd, așadar, plimbări cu barca pe Dîmbovița și, de ce nu ? întreceri studențești de canotaj amintind sau concurînd cursele de pe Tamisa !

Poduri, pasaje

Cele două lucrări au polarizat în ultima vreme întreaga atenție a bucureștenilor pînă într-atît încît, iată, și noi era gata să trecem la alte lucrări și să nu spunem o vorbă măcar despre noul pod Grant, o lucrare de artă în felul său pe care ni l-am însușit de parcă-ar fi acolo de cînd lumea. Cei mai mîndri de el sînt tocmai cei care suspinaseră îndelung de pe podul amintirilor lor omologul din tabliere metalice despre care, cu toții, eram de acord că inseamnă farmecul unui cartier și așa pitoresc : Giulești. Fiecare secol cu necesitățile, aspirațiile și generațiile lui !

În vasta operă de sistematizare a Bucureștiului un rol aparte îl dețin pasajele. Primele — Universitate, Scinteia, Sfîntu Gheorghe — au făcut hatirul pietonilor de a trece cînd poftesc de pe o parte pe alta a străzilor. Bucur-Obor a complicat relația pieton-mașină, după cum scria cineva, pentru că și sistemul de circulație este mai complicat. Era aici, la Bucur Obor, un foarte important nod de circulație la care se cheltuiau nu numai foarte mulți nervi ci și foarte multe minute. Apariția pasajului a simplificat circulația și i-a conferit mai multă siguranță. În continuare, un alt pasaj, cel de la Piața Muncii asigură fluidizarea circulației pe această foarte intens folosită arteră a Bucureștiului. Au urmat, într-o serie rapidă, pasajul de la Piața Victoriei (construit în 6 luni), pasajul Mărășești, pasajul Unirii (care a bătut toate recordurile : 35 de zile !) pasajul Lujerului (impresionant prin dimensiuni : lungime de 743 m dintre care, parte acoperită, 400). Numai din simpla lor enumerare și ne putem da seama cîte zone fierbinți — pentru lupta cu timpul a fost esențială — s-au aflat în București în ultimii doi ani. Dacă vom mai adăuga că, între timp, s-a inaugurat și noua Piață a Unirii, că orașul a continuat să-și ducă mai departe construcția de locuințe, de modernizare a arterelor de circulație (a apărut o linie de tramvai care duce la aeroportul Băneasa) putem da o imagine fidelă aspectului pe care l-a avut Bucureștiul în această perioadă a marilor transformări : un imens șantier forfotind sub pămînt, pe pămînt, spre cer, construind rîuri, trenuri subterane, ansambluri de locuințe, artere de circulație. În 15 ani se vor desfășura 60 de km de metrou, în cîțiva ani se vor amenaja cei 10 km de Dîmbovița bucureșteană, podurile ei fiind și ele toate noi, pasajele vor asigura circulației un ritm și o siguranță mai mare. Amintirile noastre se vor construi și ele pe alte locuri, vor avea alte puncte de reper. Dar, după cum îi cunoaștem pe bucureșteni, le vor asimila repede, se vor obișnui cu ele și vor fi încîntați să povestească despre perioada romantică a traversărilor la voia întîmplării, a Dîmboviței cu sălcii amirosind a catran și a alte alea, sau a călătoriilor pe tampoanele tramvaielor. Cînd totul va prinde patina vremii și urmele șantierelor se vor fi închis definitiv, pe locul lor arborîndu-se castani sau tei, amintirile noastre nu vor mai începe în tîrgul Oborului, ci în pasajul Bucur. Oricum, ele, amintirile, vor fi la fel de captivante pentru nepoții noștri.

CONSTANTIN STAN

PATRIEI

Cîntec partidului meu

Cuvintele pe care le rostesc
Despre partidul meu
Sînt limpezi
Precum un cîntec de dragoste
Ca o fîntînă a dragostei
De țară.

Cuvintele pe care le rostesc
Despre partidul meu
Au miros de pîine
Și incandescență de șarjă.

Cuvintele pe care le rostesc
Despre partidul meu
Sînt sărbătorile sufletului
Sînt copiii mei
Cu trupul de țară
Și frumoși
Ca o naștere de poem.

ELENA CODRESCU

Lumină de glorii

Sub flamuri de partid s-a adunat o țară
Și-a zidit istorie în miezul unui veac
Țărîna transpiră a grîu și a secară
Iar cuvîntul poetului e paloș și steag

Lumină de glorii lumină de dor
În sufletul meu coboară pioasă
În tîmple-mi zvicnește un viu tricolor
Iar verbul meu e ascuțiș de coasă.

Țăranul din mine mai miroase a plug
A brazdă preaplină de sămînță și ploi
Străbunii mei eroi în balade mai plîng
Iar lacrima lor albă e viața din noi.

Sub flamuri de partid cuvintele-mi adun
Cînd brațele trudite de cîmpie se spală
Ne știm rostuirea hotarului străbun
Și strămoșii noi îi știm că sînt țară.

CHIRIAC SAMOILĂ

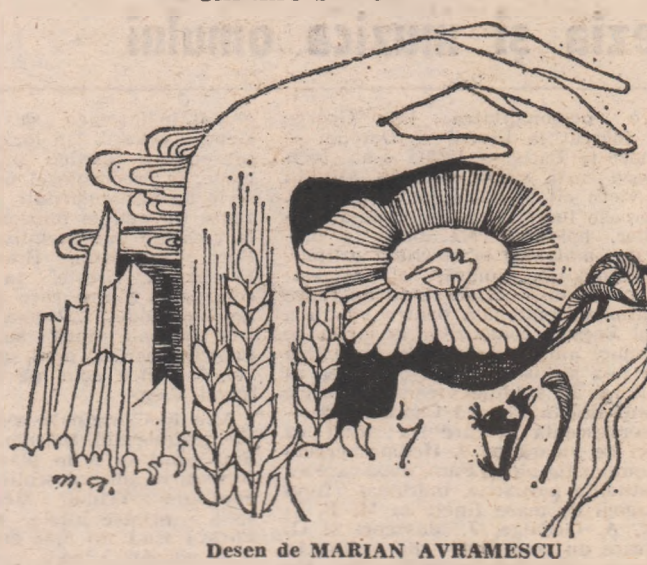

Desen de MARIAN AVRAMESCU

Fructele țării

Noi te înveșmîntăm cu imnuri, țară,
Ce urcă în ecouri spre înalt,
Și cele patru zări mereu răsună
De vraja viersului atît de cald.

Și brazda biruinței către mîine

O-nsămînțăm cu fapte și idei,
Iar visele sînt fructele din zare
Rodim acestei țări destinul ei.

Te-ncununăm cu lauri, scumpă țară,
Și îți durăm prin muncă noi comori,
În Epoca luminii ni-s anii
Mai plini de cutezanță-n viitor.

VIOREL COZMA

Destăinuire patriei

mă voi copilării patrie
și-am să-ți spun că mi-ești dragă
dintotdeauna pentru totdeauna
și fericit de atunci
te iubesc așa cum își iubește
sîngele trupul

ești patria mea
și fir de patrie sînt
în măreața Epocă

VASILE MUSTE

Simbolul grîului

Să ne-nchinăm acestui grîu cuminte
și-acestei țări ce seamănă c-o pîine,
din sevele aducerii aminte
răsară-n demnitate legendele de mîine.

Să ne-nchinăm adînc străbunei ginți
ce ne-a lăsat ogoare de mîndrie
vegheate de părinți, de-atîți părinți
să facem pîini precum o România.

ILIE TUDORA

Cronica teatrală

Un personaj, un recital

Despre un actor excepțional înzestrat, dar nedistribuit încă pe măsura talentului său, zadarnic vei scrie atrăgînd atenția regizorilor sau directorilor care știu probabil tot atît de bine cu cine au de a face, și tocmai de aceea îl mai țin pe tușe... la rodaj. George Arion a ales calea cea mai eficientă : a compus un „show" cu acest subiect, pentru excepționalul actor care este Eugen Cristea și a oferit publicului posibilitatea de a judeca singur, timp de un ceas și jumătate, „cazul" și cauza asumată de dramaturg. Recitalul pe care îl oferă Eugen Cristea, reușind să nu lase din mînă o sală cucerită după cîteva minute, este concludent în așa măsură încît prima impresie la sfîrșitul spectacolului este că textul dramaturgic a servit doar ca pretext și că de fapt actorul este totul, ridicîndu-se pe piedestalul oferit de prietenul scriitor. Impresie care confirmă talentul, performanța, dar care este falsă. În realitate, discursul de o oră și jumătate, făcut aparent numai spre a încinta și distrage măcar o clipă spectatorul de la stressurile obișnuite (reușita fiind deplină !) a creat pas cu pas un **personaj**, iar actorul a știut să-l creeze în carne și oase, cucedîndu-ne în adînc nu prin recitalul său de actor, ci prin personajul care, prin el, ne-a solicitat cu totul alte clipe afective decît acelea ale simplei bune dispoziții. După ce recitalul s-a terminat, rămînem cu acest personaj, creat de Eugen Cristea, și cu care de aci înainte se va identifica, multă vreme.

Adevărul este că George Arion, fără a ne atrage atenția, chiar ascunzîndu-se în spatele interpretului, reușește să aducă pe scenă o **tonalitate sufletească** și o atitudine în fața vieții, prin care se definește mentalul colectiv într-un anume moment al istoriei. Adică ceea ce definește, în ultimă instanță, teatrul de durată, acela în care se caută apoi faciesul unui timp. Eugen Cristea a înțeles foarte bine care-i este „rolul". El a servit personajul în aceeași măsură în care s-a servit de dînsul pentru a-și marca apăsat prezența în primul eșalon al talentelor tinere dintr-un teatru românesc ce dă seamă de capacitatea extraordinară a poporului de a răspunde solicitărilor istoriei cu o explozie de energie creatoare, și cu dovada, infinit repetată, și în infinite ipostaze, că posedă acea ancestrală capacitate de exorcizare a negurilor prin suris și luciditate. Concentrîndu-se lăuntric într-o lucrare care este a speranței și increderii. Personajul anonim al lui George Arion, întrupat pe scena-atelier a Teatrului Național de Eugen Cristea este un asemenea mesager tonic, cum nu se poate mai bine venit. Nu ne îndoim că el va însoți pe mulți, veniți să-l vadă, în viața lor zilnică. La sfîrșitul spectacolului simți nevoia să le stringi mîna, și autorului și actorului, privindu-i în ochi, fără cuvinte. Continuînd astfel limbajul de pe scenă, unde pantomima își are rostul ei, cu vechi tradiții...

Tuturor celor dornici să cunoască un mare actor în ascensiune, Eugen Cristea, și celor ce doresc să ia cunoștință de o nouă ipostază a talentului polimorf al lui George Arion le recomand spectacolul de la Teatrul Național, nu fără a aduce în încheiere un omagiu marelui intelectual și marelui artist care este Radu Beligan, o dată mai mult legat indisolubil de tot ce înseamnă propășirea artei dramatice românești.

DAN ZAMFIRESCU

Cartea de muzică

Poezia și muzica omului

Despre personalitatea lui George Enescu (născut la Liveni — Dorohoi — 1881, mort la Paris — 1955), s-au scris numeroase cărți, studii, eseuri, atît în timpul vieții cît și după stingerea sa.

Numeroase lucrări au oferit, de-a lungul anilor, noi date referitoare la biografia, dar mai ales la spiritul artistic, de o complexitate unică, al marelui muzician român. Zeci de studii au reliefat dotarea excepțională pentru vioară a copilului Enescu, compozitor la vîrsta de numai cinci ani, apoi treptele formative pe care le-a străbătut — descoperirea sa și trimiterea la studiile vieneze de către profesorul ieșean Eduard Caudella, perioadă efervescentă în care i-a avut ca profesori de vioară pe J. Hellmesberger-jr., la compoziție pe R. Fucs, după care au urmat studiile pariziene, îndrumat fiind de pedagogi de mare finețe ca M. P. Y. Marsick, A. Gedalge, J. Massenet și G. Fauré, care au contribuit din plin la dezvoltarea calităților excepționale ale tînărului Enescu. Tot la Paris Enescu avea să înregistreze primul succes cu compoziția „Poema Română", interpretată, în 1898, de orchestra simfonică a lui Eduardo Colonne. A urmat, după aceea, o perioadă bogată în care s-a dezvoltat și împlinit ca interpret, compozitor și dirijor. Turneele în Europa, dar și cele întreprinse în America, veritabile evenimente ale vremii, sînt edificatoare.

Nu întîmplător am amintit despre aceste repere biografice. Am încercat să subliniez cît de dificilă se înfățișează azi scrierea unei noi cărți despre personalitatea lui George Enescu. În ceea ce privește datele referitoare la drumul formării sale pare că totul a fot scris.

Cunoscînd în detaliile ei intime, viața marelui muzician român, profesorul **George Manoliu**, el însuși un apreciat violonist, și-a propus, în cartea **George Enescu — poet și ginditor al viorii**, ediție bilingvă româno-franceză, traducerea aparține Colletei Ghimpețeanu, o sinteză, în care a căutat să valorifice într-o manieră personală, o parte dintre datele cunoscute despre marele Enescu. Ea se regăsește în primul capitol al volumului amintit, unde sînt expuse condițiile sociale și conexiunile culturale ce au prilejuit descoperirea și formarea tînărului Enescu. Printre numeroasele opinii pertinente ale autorului se numără și aceea conform căreia calitățile excepționale ale lui Enescu s-ar fi impus oricum. În legătură cu aceste afirmații el subliniază însă importanta mentorilor săi spirituali care i-au înlesnit accesul rapid la marea muzică. În acest context George Manoliu subliniază contribuția distinctă a descoperitorului său, profesorul Eduard Caudella.

Partea care individualizează actuala carte de scrierile anterioare, cea care relevă nu numai un bun cunoscător, ci și un cercetător cu largi disponibilități în domeniul muzicii este reprezentată de capitolul dedicat violoniticii enesciene. El conține o serie de date preliminare, un compartiment unde întîlnim convingerile, ideile, principiile, după care s-a ghidat în întreaga sa carieră artistică George Enescu. Un loc aparte îl ocupă prezentarea esteticii interpretative enesciene, în care autorul pune în discuție o serie de particularități ce-l individualizează pe marele muzician. Ele se referă la creațiile interpretative din operele lui Bach, Beethoven, Brahms, Chaussson, Franck și, firește, la propriile sale compoziții dintre care amintim de cele două rapsodii, „Poema Română", cele trei simfonii, două suite, trei sonate pentru vioară și pian, una pentru violoncel, în patru acte, pe un libret de Edmond Fleg.

Alte idei originale completează portretul profesorului, îndrumătorul lui Enescu. Sînt aduși în prim plan mari muzicieni formați în spiritul școlii și artei muzicale enesciene : Yehudi Menuhin, cel care scria, printre altele, că „vioara (lui Enescu n.a.) nu mai era un instrument, ci o adevărată voce umană" —, Arthur Grumiaux, Christian Ferras, Ida Haendel, Joseph Bernstein, Hélène Jordain Morhange, Desmond Bradley, Serge Blanc, Yvonne Astruc etc.

George Enescu — poet și ginditor al viorii constituie o nouă și valoroasă contribuție. Premiul decernat acestei cărți de către Uniunea Compozitorilor din România, pentru muzicologie, validează importanta unui act cultural prin care ne apropiem și mai mult de profunzimile spirituale ale muzicii enesciene.

MARIAN CONSTANTINESCU

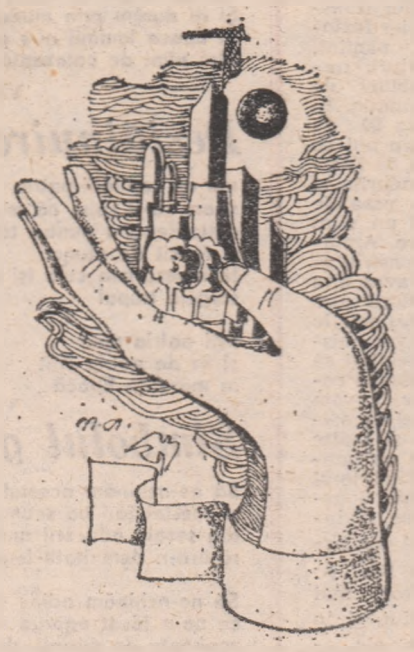

Desen de MARIAN AVRAMESCU

Cronica muzicală

Ipoteze *)

Am auzit spunîndu-se că a învăța înseamnă : a citi, a înțelege, a reține, a reda. Desigur, pentru multe dintre domeniile umaniste, valabilitatea acestei ecuații este incontestabilă : definiția ar putea fi poate completată, dar nu infirmată.

Cît de multe ramificații conține noțiunea în cazul unui tînăr dirijor ! A învăța nu constituie aici doar relația cu partitura, cu mesajul gravat de compozitor în hieroglifele hîrtiei cu portative, ci și dialogul cu colectivul orchestral, privit ca instrument (o entitate în sine, alcătuită din zeci de surse muzicale, din zeci de „fire" sonore) dar și ca organism viu, plămădit din individualități artistice și umane. Poate că în cazul dirijorului (și oare doar în acest teritoriu al artei ?), învățătura se măsoară și prin puterea de a convinge : pe cei aflați în fața pupitrului — deci orchestra (colectivul, ca și fiecare dintre membrii săi), dar și pe cei a căror imagine nu o poate vedea, cei situați în spatele său, publicul căruia i se adresează. I se cere deci dirijorului capacitatea și siguranța, responsabilitatea și autoritatea unei călăuze prin meandrele muzicii, un ghid a cărui impletire de ratiune si sensibilitate explorează si construiește edificii și spații dăruind celorlalți bucuria si emotia descoperitorului.

Dirijatul — între profesiune și vocație, acesta ar fi putut fi motto-ul actualei ediții a **Galei tinerilor dirijori** de la Bușteni ; menținînd configurația trasată anul trecut, manifestarea a prilejuit creionarea unor schițe de portrete interpretative prin două ipostaze distincte : cea a dirijorului — făuritor al unui scenariu simfonic, deci al regizorului aflat în prim-planul realizării interpretative, și cea a dirijorului-acompaniator ce are de dialogat, de urmărit și de decupat datele personalității artistice a solistului cu care colaborează. În linii mari, această a IX-a ediție a Galei s-a definit printr-un nivel valoric mult mai echilibrat, pe fundalul căruia s-a detașat un debut ce a polarizat atenția. Din această primă apariție în fața unei orchestre simfonice a lui Cristian Neagu (cel mai tînăr dintre numele înscrise pe afiș) recent absolvent al Conservatorului din Cluj-Napoca, s-a conturat o veritabilă personalitate dirijorală, stăpînită de febra comunicării artistice, de talent și ardență, de voință și limpezime a concepției. Aplaudat frenetic de toți cei prezenti în sală, dar și de instrumeniștii orchestrei simfonice a Filarmonicii din Ploiești — cea care și în acest an a dus tot greul celor trei seri — Cristian Neagu a fost o revelație : energie, vigoare, o vibrație interioară ce trăiește partitura, ce emană parcă un suflu viu ce freamătă, ce conferă autenticitate expresivă, stilistică rostirii muzicale. Din gesturile ample, învăluite în prestanță dar și în fervoare, din independenta celor două mîini, ca și din acea cuprindere pe mari suprafețe a spațiului componistic s-a desprins un model lesne indentificabil : cel al lui Cristian Mandeal ; un model ce nu este copiat ci adoptat cu acea credință adolescentină într-un ideal, cu seriozitatea și constientizarea discipolului ce aspiră să se ridice la performanțele maestrului său. În uvertura la opera **Freischutz** de Carl Maria von Weber — gradată între transparențe și înnegurări — ca și în uvertura **Egmond** de Beethoven — construită cu dramatism și rigoare, Cristian Neagu a lăsat să se întrevadă argumente ale **vocației** sale interpretative.

Atribute ale profesiunii de dirijor reliefate prin temeinicia pregătirii, prin fermitatea și responsabilitatea tălmăcirii uverturii la **Nabucco** de Verdi, ca și a acompaniamentului ariilor oferite de Adriana Mesteș, atribute întărite și prin experiența acumulată ca dirijor al Operei române din Iași, au caracterizat debutul lui Leonard Dumitriu pe podiumul de la Bușteni. Deși a vădit preocupări pentru acuratețe și precizie — estompate însă prin timiditate, Cristian Rudolf nu a apărut concludent. în această primă evoluție în cadrul Galei, iar alegerea necunoscutei uverturi de Rimski-Korsakov nu l-a sprijinit de fel.

Afirmîndu-se la ediția precedentă ca o speranță plină de promisiuni, Adrian Nichiteanu a fost cinsiderat — după unele opinii — mai puțin convingător în acest an în fantezia **Romeo și Julieta** de Ceaikovski, dovedindu-se echilibrat și atent secondînd-o pe Liliana Nichiteanu în arii de o mare varietate stilistică. Despre energia și verva proprii lui Andrei Mikloș, despre cunoașterea meșteșugului orchestral s-a vorbit și cu alte ocazii : ele s-au impus și de această dată, degajîndu-se mai ales din versiunea **Concertului pentru orchestră de coarde** de Paul Constantinescu, dar și din uvertura **Leonora nr. 3** de Beethoven. Înfățișînd opusuri contrastante, Nicolae Simion s-a relevat mai aproape de zona lirismului și a căldurii, de tonul nostalgic al Suitei **Peer Gynt** de Grieg, în timp ce Claudius Bucur — ineficient în acompaniamentul **Concertului pentru harpă și orchestră** de Dittersdorf, avîndu-l ca solist pe Ion Ivan Roncea — a atacat poemul **Moarte și transfigurație** de Richard Strauss, o partitură extrem de problematică și pentru ansamblu și pentru cel aflat în fața sa ; nici timpul, nici o oarecare rutină nu l-au făcut pe Claudius Bucur să-și depășească rigiditatea și deficiențele de transmitere artistică.

O frumoasă inițiativă inaugurată în acest an, prezența lui Nicolae Boboc ca dirijor invitat al Galei în **Simfonia I în Do major** de Beethoven (moment dedicat aniversării centenarului nașterii dirijorului George Georgescu) a oferit tinerilor participanți o elocventă lecție de școală dirijorală, de concizie și spirit beethovenian.

Ipoteze — unele în tonuri încerte, altele cu nuanțe de concluzionare — trezite de această nouă ediție a Galei de la Bușteni, un podium de verificare, de afirmare și, adesea, de propulsare a tinerilor dirijori, către realitatea stagiunilor vieții noastre muzicale.

ANCA IOANA ANDRIESCU

*) Gala tinerilor dirijori — ediția a IX-a, Bușteni, 26—28 iunie 1987.

Cronica radio-tv.

Mîndria realizărilor noastre

● „E satul românesc înfloritor", afirmație validată în cadrul filmului documentar artistic redactat de Vasile Alecu. Această vatră a neamului românesc a cunoscut, și în cadrul ei „țărănimea, cea care a dus pe umeri greul în lupta pentru afirmarea ființei naționale, păstrînd comoara limbii și istoriei" — așa precum sublinia **tovarășul NICOLAE CEAUȘESCU** —, metamorfoze de esență revoluționară, devenind orizont de prefaceri socialiste după **Congresul al IX-lea al P.C.R.** Am văzut, în cadrul documentarului, cum țăranul muncitor agricol cu înaltă calificare, în noua revoluție agrară, a transformat nisipurile și terenurile pîrjolite de arșiță ale Olteniei sau Dobrogei, și nu numai acolo, în zone agricole fertile și productive, prin muncă și eforturi încununate de recolte fără precedent. Împlinirea satului românesc a dus la mutații în modul de muncă, gîndire și viață a țăranului român, astăzi participant activ la „Festivalul muncii și creației naționale — Cîntarea României". Toate aceste realizări aparțin epocii de aur și de glorii a României moderne.

● Revelator în ceea ce privește realizările județului Vrancea, „mîndru plai românesc", reportajul Luciei Postelnicu (imaginea, George Stinea). Aici se află istoricele locuri numite : Mărăști, Mărășești și Oituz unde poporul român a demonstrat puterea devizei mileniare — „Pe aici nu se trece !", locuri unde rezistența bravă a intrat în legendă, devenind un simbol al eroismului poporului nostru. După **Congresul al IX-lea al P.C.R.**, ca pretutindeni pe cuprinsul țării, pe aceste locuri s-au ridicat minunate ctitorii, însemne trainice ale socialismului și comunismului, fiecare comună și oraș, purtînd pecetea modernității. Am urmărit cu plăcere imaginile elocvente, însoțite de un comentariu conceput cu probitate, ce au scos în evidență încă una din realizările anilor de glorie ai **Epocii NICOLAE CEAUȘESCU**

● Minerii exploatării cuprinfere, pescarii, constructorii și țesători de covoare faimoase, azi, și peste hotare, locuitori pînă mai ieri ai unui tîrg modest, își desfășoară viața și activitatea într-un oraș înnoit și modern : Moldova Nouă. Aceste realități actuale, „Însemne ale unui timp eroic", au fost ilustrate sugestiv de telereportajul realzat de Florin Brătescu și Constantin Berteanu.

SPICUIRI : ● Un adevărat recital al actorilor Adela Mărculescu și Ștefan Mihăilescu Brăila a fost prilejuit de programarea, la sfîrșitul fiecărei seri din săptămîna trecută, la Teatru serial radiofonic, a lui Tănase Scatiu, în regia lui Mihai Zirra. De fapt o reprogramare binevenită pentru tinerii ascultători care au urmărit-o în premieră ● Lucrarea și prelucrarea pămîntului este o străveche îndeletnicire a țăranului român. La Oboga și Horezu, pămîntul, mîngîiat de mîinile aspre ale olarilor, capătă viață transformîndu-se în opere de artă. Sîmbătă am aflat, ascultînd comentariul și privind ceramica realizată acolo, că nicăieri în lume nu a mai fost astfel redat zborul păsărilor, lucru ce ilustrează din plin vocația de progres și înălțare a poporului nostru ● Moment de încîntare poetică matinală : versuri de Lucian Avramescu în lectura Cristinei Deleanu ● „Valentin Silvestru și invitații săi" ar fi putut fi titlul „Undei vesele", duminică la prînz, ce a cuprins umor ușor și spumos, ca o șampanie bine frapată, necesar în zilele călduroase de vară ● În nota caracteristică, „Muzicoteca pentru toți", emisiune tinerească, realizată și prezentată de Silvia Velicu și Florin Silviu Ursulescu, a oferit multe informații, noutăți și muzică de bună calitate.

ALEXANDRU DAN POPESCU

Cronica plastică

Flash — prin galerii

Ultimele săptămîni au oferit peisajul calm al unor expoziţii de artă plastică echilibrate, interesante pentru traiectoria artistică a unora dintre autori aflaţi la primele lor manifestări publice. De exemplu.

★

La „Hanul cu tei“ **Monica Minulescu** expune în modesta şi miniona sală de pictură. Lucrările de mari dimensiuni, aproape fără putinţa de a se restrînge pe spaţii mai mici, tuşele ample, late, gestul larg de aşternere a culorii pe pînză vorbesc despre o tendinţă spre monumental. Tehnica de lucru, cea a picturi de şevalet, nu o susţine însă. De aici o stranie senzaţie că „ceva nu merge“. Tonurile închise, bituminoase, fac efortul de a crea atmosferă şi, precum în cazul expresioniştilor nordici, negrul reuşeşte uneori să impresioneze. Subiectele sînt simple, tratate fără complicaţii.

★

La sala „Atelier 35“, **Carmen Paiu** din Lugoj, fostă studentă a institutului clujean de arte plastice, fostă bursieră U.A.P. pentru ceramică pe anul 1984, prezintă piese de ceramică cu intenţii ambientale. Obiectele : unele insolite prin aparenţa funcţională şi funcţionalitatea lor anulată de impostarea lor ca „decorative“ fără ca la mijloc să fie vreo dorinţă de a înfrumuseţa spaţiul ci de a-l modula cumva. Ele par născute din plăcerea de a se juca cu materialul, din dorinţa de a improviza, de a stîrni surpriza. Carmen Paiu iese oarecum din teritoriul artelor decorative cu aceste piese, iese şi din acel al ambientului propriu-zis şi se apropie mai degrabă de plastica mică, obiectele sale avînd determinări spaţiale asemeni reliefurilor şi sculpturilor cu idee.

★

La sala I.R.R.C.S., dinspre Craiova, ne-a venit un sol al tradiţionalismului — **Elisabeta Dorobăţ**. Nu este la prima expoziţie în Capitală, nici la început de drum, dar continuă să impresioneze felul în care evoluează pe o linie estetică — pîndită de eşec — a lucra, azi, în stilul maeştrilor români din perioada interbelică, cu negru intens, cu verde smarald strălucitor, cu culori pure, şi mai ales, cu umbre şi lumini şi perspectivă corectă, e, orice s-ar spune, temerar, fiindcă imperfecţiunile, neîndemînarea, stîngăciile se văd fără putinţa de a mai fi escamotate sau mascate. Cum însă nu despre eşec e vorba aici, ci dimpotrivă, de o tenacitate demnă de admiraţie, pentru tăria de a nu se lăsa influenţată de nimeni, de sfaturi mai ales, în sensul modernizării limbajului său artistic, trebuie să recunoaştem acestei încă tinere iubitoare de pictură şi inteligenţa ei scăpare de sub tirania marilor modele, să observăm, cantonarea pe un stil personal cu grijă conturat, fără stridenţe, şi să-i lăudăm dorinţa de a fi onest în activitatea ei de creaţie, de a-şi practica meşteşugul cu pricepere şi dăruire reală, fără modernizări formale pe care nu le simte mai întîi pe dinăuntru.

★

La galeriile „Orizont“, **Lidia Mihăescu**, ca şi o altă colegă a sa întru breaslă, Wanda Sachelarie, surprinde prin contrastul între aparenţa blajină şi stilul categoric, atras de stilizări ce ajung pînă la informal. Abstracţia sa, cu uşoare note decorativiste este senină, traducînd stări de spirit, ecoul unor gînduri, transcripţii de forme epurate.

★

La „Eforie“, mai puţin comentată, dar nu neobservată a trecut expoziţia colectivă de **„Ilustraţie de carte pentru copii“**, manifestare cu o anumită periodicitate în viaţa noastră culturală, care completează, aducînd la zi, ceea ce secţiunea respectivă nu reuşeşte să o facă în cadrul saloanelor de grafică.

Am remarcat preocupările constante, ale aceluiaşi grup de entuziaşti muncitori, de a realiza ediţii frumoase, atractive, mai noi ca idee dacă se poate, mai moderne. Ţinînd seama de vîrsta şi puterea de înţelegere a celor mai mici cititori, autorii propun producţiei de carte, o formulă diferenţiată de prezentare grafică începînd cu ilustrarea copertilor, a textului, sau chiar a cărţilor de colorat.

Se poate observa astfel tendinţa folclorizantă, cea simbolistă, cea miniaturală, desenul în alb şi negru, formula umoristică şi caricaturală, formula romantică.

Am remarcat verva liniei **Elenei Boariu**, siguranţa **Octaviei Tarălungă**, narativismul **Elenei Ceausu**, fluiditatea imaginilor lui **Adrian Ionescu**, umorul agreabil al ilustraţiilor la fraţii Grimm de **Francisc Kabel** („Nuieluşa de aur“ e cuceritoare), acuarela cu atmosferă şi putere de seducţie a lui **Ştefan Damo**, sobrietatea şi puterea evocatoare a lui **Val Munteanu** (ilustraţii la basme africane), compoziţiile ample ale lui **Romeo Nădăşan**, discreţia pastelată a lui **Dumitru Verdeş**, umorul **Anei Maria Buflameschi**, hazul suculent al satirelor **Helei Creţu**.

Ilustraţiile lui **Teodor Bogoi** la poeziile Elenei Văcărescu mi s-au părut bîntuite de un uşor „răsvăzut“ şi un convenţional învecinat cu banalul, după cum, stilul linear, fără nerv al **Adrianei Mihăilescu**, şi „Basmele românilor“ în viziunea lui **Done Stan**, sînt şi ele stilistic uşor vetuste.

Cu siguranţă, tehnică bine speculantă, în tonul textului ilustrat, realizările **Danei Schobel-Roman**, **Doinei Botez**, **Anei Petrescu** şi **Ecaterinei Draganovici**.

Remarcabile sînt însă compoziţiile îndelung elaborate, gîndite într-un ansamblu unitar ale lui **Vasile Olac** pentru Lewis Carrol, şi ale lui **Constantin Baciu** pentru Tudor Arghezi, constituindu-se în două momente de excepţie ale graficii de carte româneşti contemporane.

SIMONA VARZARU

Cenaclul „Confluenţe“

Un reuşit final de stagiune

În cadrul ultimei şedinţe de lucru din această stagiune a cenaclului **„Confluenţe“** din seara zilei de joi, 2 iulie, au citit tinerii scriitori **Florian Dan, Dorian Pascal** (poezie), **Cristian Mihai Teodorescu** (proză), iar plasticianul **Tony Dumitru Stanciu** s-a înfăţişat cu o selecţie din lucrările sale. De asemenea, a fost prezentat volumul de versuri **Sigiliul toamnei**, apărut recent la Editura **Junimea** şi semnat de tînărul poet **Emilian Marcu**.

În ceea ce priveşte poezia lui Florian Dan s-a observat că autorul **are un profil cu bogată substanţă poetică, frumos abstractizată ;** lirica lui este uneori **„excesiv de prelucrată artizanal“** : poetul **„a găsit calea directă spre sensibilitatea auditoriului“** ; impresionează la el **„frumuseţea metaforei“**.

Dorian Pascal, **„nu este prea convingător pe alocuri, în încercarea de a-şi demonstra talentul poetic“** ; **„nu-i lipsesc stîngăciile“**, totuşi poetul reţine cîteodată atenţia **„prin concizie şi plasticitatea „întrupării“ notei sentenţioase“**.

Emilian Marcu ne reînnoieşte posibilitatea de a lua contact **„cu sonuri specifice ale sensibilităţii moldave“** ; poetul este influenţat, fără a-şi pierde timbrul specific al originalităţii, de înaintaşi iluştri în lirică.

Pictura lui Tony Dumitru Stanciu este **„aproape profesionalizată“** ; i se pot reproşa autorului **„oarecari deficienţe de ordin tehnic“** ; se sesizează că viziunea sa **„vine dinspre Dunăre, remarcîndu-se uşoara înceţoşare a imaginii, care aduce un plus de complexitate ilustrării tematice“** ; i-ar fi de recomandat pictorului **„o mai accentuată cantonare în ilustrarea plastică a locurilor natale“**. Lucrările lui sînt **„extraordinare metafore ale luminii“**; este evidentă tendinţa de **„umanizare a naturii“**. Pentru foarte mulţi, o revelaţie a fost proza citită de Cristian Mihai Teodorescu. Foarte tînăr, autorul demonstrează **„suculenţă, viziune inedită, buna stăpînire a unui sistem de compoziţie gen «Urmuz»“**. Prozatorul fiind mereu interesant, **„i se poate reproşa relatarea excesiv de amănunţită care dăunează reliefării unei idei esenţiale“**. Nuvela lecturată poate fi apreciată şi ca **„un joc inedit al spiritului“** : autorul **„face cu talent o critică plină de ironie a unor atitudini morale revolute“**. Acestea au fost, în esenţă, opiniile exprimate de **Ion Corbu, Diana Barbu, Toma George Cocheci, Marcela Simion, Tiberiu Pătru, Mircea Ştefan, Ioan Iacob, Mihai Antonescu, Florin Popescu**.

Victor Atanasiu a opinat că, deşi foarte inegali, cei doi tineri poeţi sînt evident talentaţi. Florian Dan stăpîneşte, fără îndoială, tehnica versului clasic, are un limbaj propriu şi, dacă lecturile ar fi mai serioase, gustul poetic mai perfecţionat, el ar putea să realizeze o poezie pregnantă în linia unei încrîncenări expresioniste, pe care versurile de acum doar o prefigurează. Dorin Pascal se cuvine să depăşească anume „reţete“ poetice cu care altminteri e evident familiarizat. Pictorul este foarte interesant, el creînd sub semnul unei anume voinţe de blîndeţe, năzuinţa sa artistică supremă fiind aceea de a surprinde un dat fundamental crispat în forma sa inofensivă, aşadar statică. Cristian Mihai Teodorescu se remarcă prin capacitatea de a crea pe spaţii largi, fără obsesia epatării stilistice, ştiind a reîmprospăta prin viziune proprie aparenţele locuri comune. Emilian Marcu dă, prin **Sigiliul toamnei**, cel mai bun volum de versuri ce l-a publicat pînă acum.

CRONICAR

Galeria tinerilor creatori

Mălina Dandara

Deşi Mălina Dandara mai este încă elevă în clasa a XII-a la Liceul de Artă din **Bucureşti** la clasa prof. Carmen Runceanu, ea **este o reuşită** a şcolii violonistice româneşti, o **împlinire**, o **certitudine** prezentă. Mălina Dandara **este** un instrumentist matur — cum altfel ar fi putut aborda, în maniera profesionistă, aproape impecabil tehnic un repertoriu de mare anvergură (concertele de Bach, Mozart, Beethoven, Bruch, Lalo, Wieniawski, Mendelssohn-Bartholdy, Dvořak, Ceaikovski, Prokofiev, Alban Berg, Bentoiu, Vieru... sonatele de Bach, Händel, Mozart, Beethoven, Brahms, Grieg, Schumann, Debussy, Ravel, Honegger, Janacek, Enescu...) cum ar putea rezista ritmului neverosimil în care a ajuns să lucreze trei concerte diferite cu orchestră şi două recitaluri în nici două luni ! şi cum s-ar fi putut apropia de partituri de mare profunzime şi dificultate tehnică din toate epocile şi în toate stilurile, fără a omite paginile de muzică românească de strictă contemporaneitate (Felicia Donceanu, Adrian Raţiu, Tiberiu Olah, Pascal Bentoiu, Fred Popovici...) unele prezentate în primă audiţie absolută, unele dedicate chiar interpretei ? !

Mălina Dandara (n. 1969) îşi începe educaţia muzicală de ansamblu şi formarea pluridisciplinară de specialitate sub directa îndrumare a tatălui ei, compozitorul Liviu Dandara. Începe studiul viorii la Şcoala de muzică nr. 5 (8 ani) din Bucureşti pentru ca în clasa a IX-a să se situeze în fruntea listei celor admişi în cadrul Liceului de Artă. În paralel cu studiul la clasa profesoarei Carmen Runceanu, Mălina Dandara se perfecţionează, ca violonist şi interpret, cu maestrul Ştefan Gheorghiu. La 9 ani Mălina Dandara apare pentru prima oară pe podiumul de recital interpretînd **Sonata pentru vioară şi pian** de Liviu Rusu, **Sonata a III-a în Fa major pentru vioară şi pian** de Händel şi piesa **Lebăda** de Saint-Saëns. În urma acestei apariţii compozitorul Fred Popovici nota în revista **Muzica** (august 1979) că tînăra violonistă „...ne îndreptăţeşte cele mai optimiste aşteptări !“. Avea 10 ani !

Primul concert acompaniat de orchestră are loc la Botoşani în 1980 (Bach, **Concertul în Mi major pentru vioară şi orchestră**). Primul recital cameral individual integral este datat un an mai tîrziu (1981) şi, avînd loc în Sala Studio a Ateneului Român, a inclus în program pagini de Vivaldi, Mozart, Weber, J. Matys. Iată o cronică din luna iulie 1981 semnată de Valentin Petculescu cel care consemnează această manifestare muzicală : „Ceea ce ne-a impresionat de-a lungul întregului recital (lăsînd la o parte tehnica pusă la punct şi acurateţea intonaţiei) a fost deosebita forţă psihică, lipsa oricăror complexe în faţa unui public foarte numeros“.

Acestea au fost începuturile. Au urmat, an de an, tot mai multe concerte pe scenele ţării — şi, după fiecare apariţie, Mălina Dandara este constant şi... insistent invitată, rugată, să mai revină — la Constanţa, Iaşi, Galaţi, Oradea, Timişoara, Bacău, Satu Mare, Sibiu, Tîrgu Mureş pentru ca în această stagiune Mălina Dandara să apară şi pe podiumul Studioului de Concerte de pe strada Nuferilor ca solistă a **Concertului în Re major pentru vioară şi orchestră** de Beethoven. În recitalurile pe care le-a susţinut, în paralel cu activitatea concertistică, Mălina Dandara a inclus mereu piese româneşti, semnalăm doar primele-audiţii — şi nu este puţin lucru ca un compozitor să-şi încredinţeze noua partitură unei eleve pentru a o interpreta în primă audiţie absolută ! — Adrian Raţiu — **Sonata pentru vioară solo** (dedicată Mălinei Dandara) şi Fred Popovici **Melos I** pentru vioară solo. O listă deja consistentă ne oferă interpreta atunci cînd, astăzi, face bilanţul înregistrărilor speciale din cadrul Studioului de Radio — Bucureşti : Enescu **Sonata a II-a pentru pian şi vioară**, **Sonata** de Debussy, **Sonatina pentru vioară şi pian** de Dinu Lipatti, **Sonata** de Ravel, **Sonata** de Janacek, **Sonata** de J. Matys, **Melos I** de Fred Popovici, **Sonata** de Adrian Raţiu, cele **Patru nocturne** de Crumb, **Sonata** de Bentoiu, **Concertul pentru vioară şi orchestră** de Dvořak cu Filarmonica din Bacău, dirijor Ovidiu Bălan, **Dansurile româneşti** de Bela Bartok.

Cu ce se detaşează violonista Mălina Dandara în contextul vieţii muzicale actuale cînd, este ştiut, numeroşi tineri instrumentişti „bat la porţile măiestriei“, cînd afişele vehiculează cu litere mari atîtea nume ce se întrec în competiţia talentului şi a autenticei valori ?! Trecem peste aprecierile de tehnică instrumentală, peste „joaca“ cu pasajele de virtuozitate şi chiar peste adînca însuşire a caracteristicilor stilistice proprii fiecărei pagini, şi începem să vorbim despre întregul ce se rotunjeşte prin zeci de detalii de rafinamente de emisie sonoră, de trăsătură de arcuş, de modalităţi de vibrato... despre infinitatea de nuanţe şi intensităţi ce clădesc edificiul sonor într-un perfect echilibru ce se adaugă echilibrului formei în sine... despre o capacitate aparte (şi de invidiat) de a pătrunde partitura surprinzînd **esenţa** şi de a reda această **esenţă**, în egală măsură atît prin intuiţia simţirii cît şi prin luciditatea analizei... despre impresionanta stăpînire de sine, despre impresionanta putere de concentrare, despre sensibilitatea şi maturitatea ce-i atestă deja interpretările drept puncte de referinţă, despre uimitoarea capacitate de asimilare şi despre profundul respect faţă de actul artistic interpretativ-creator propriu doar muzicienilor cu adevărat **profesionişti**. „Violonista Mălina Dandara şi-a creat, se pare, un statut aparte prin multiplele sale apariţii în recitaluri şi concerte simfonice, prin înregistrările din Studiourile RTV dar şi prin diversitatea repertorială care vizează performanţa !“ nota şi muzicologul Anca Florea în paginile revistei **Muzica** nr. 8, august 1986.

CRISTINA SÂRBU

Revista revistelor

Pledoarii pentru teoria şi istoria literară

● Două reviste literare, **România literară** (din 9 iulie) şi **Luceafărul** (din 11 iulie), propun în aceeaşi săptămînă două intervenţii publicistice ale căror teze par a fi fost gîndite pentru a se armoniza.

Într-o „paranteză“ din cadrul rubricii sale **Promoţia 70**, criticul **Laurenţiu Ulici** aruncă o privire pătrunzătoare asupra situaţiei teoriei în literatura contemporană, cu trimitere specială la promoţia pe care o radiografiază. Nesfiindu-se să vorbească despre o mai generală, la noi, „inapetenţă pentru teorie“, criticul semnalează şi cîteva (numai cîteva) din «epifaniile» ei. Astfel, „inapetenţa pentru teorie se vădeşte, paradoxal, în chiar voluptatea teoretizării în marginea unor idei primite, recenta gîlceavă în jurul postmodernismului [fiind] cum nu se poate mai lămuritoare în această privinţă“. La antipodul acestei voluptăţi se află, din păcate, atitudinea bagatelizatoare faţă de proprii noştri teoreticieni : „voluptatea primirii ideilor întrece cu mult plăcerea de a expedia idei“. Or, exemplul lui Adrian Marino care „propune un edificiu teoretic al cărui principiu originar este şi original“ ar trebui ridicat la rangul de model.

● În interviul pe care-l acordă lui M. Ungheanu, istoricul literar clujean **Mircea Popa**, autorul unei valoroase opere cu caracter istoriografic, dar şi interpretativ, argumentează în bună cunoştinţă de cauză capacitatea disciplinei căreia i s-a devotat de a-l situa pe cercetător în cea mai rodnică actualitate. Faptul „că din ce în ce mai puţini tineri se îndreaptă spre cercetarea sistematică a trecutului nostru cultural, că bibliotecile sînt uneori goale, iar arhivele evitate cu premeditare, că jurnalistica şi critica de întîmpinare absorb încă numeroase forţe bine înzestrate“ e real şi preocupă, de altminteri, pe toţi cercetătorii de vază. Pledoaria pentru arhivistică şi pentru investigaţiile de tip bibliografic, „ca etape absolut necesare şi obligatorii ale oricărei construcţii critice“ a mai fost auzită în ultimul timp. E de sperat ca ea să-şi facă efectul, ca şi pledoaria lui Laurenţiu Ulici pentru teorie, asupra promoţiilor care au intrat în ultimul timp în literatură.

IMPARŢIAL

Istoria — marea cartă a adevărurilor noastre fundamentale

„Pe aici nu se trece"

70 de ani de la marile bătălii de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz din vara anului 1917

Recent, sub acest titlu s-a desfăşurat în municipiul Focşani, cea de a patra ediţie a zilelor academice istorice, dedicată împlinirii a 70 de ani de la marile bătălii din vara anului 1917 pentru apărarea patriei şi întregirea naţională. Au participat membri ai Academiei Republicii Socialiste România, precum şi un număr mare de istorici, cercetători ştiinţifici şi cadre didactice universitare. Cel mai înalt for ştiinţific aşează, astfel, o floare de spirit în meoria acelor zeci de mii de tineri luptători anonimi **„pe oasele cărora — citim cu emoţie pe piedestalul din marmură al Mormîntului Eroului Necunoscut din Complexul muzeal Mărăşeşti — stă clădită patria eternă"**, unitatea noastră naţională, prezentul şi viitorul poporului român.

În plenul sesiunii au prezentat comunicări : academicianul Radu Voinea, preşedintele Academiei R.S.R. („Semnificaţia participării României la primul război mondial"), academicianul Ştefan Pascu („Unirea tuturor românilor şi epopeea de la Mărăşeşti"), academicianul Cristofor Simionescu, vicepreşedinte al Academiei R.S.R. („Iaşii şi marile confruntări militare din anul 1917"), generalul locotenent doctor Ilie Ceauşescu, adjunct al ministrului Apărării Naţionale („Concepţia şi realizarea planului de campanie în bătăliile de la Mărăşeşti, Mărăşti şi Oituz"), Lucian Dumitrescu, secretar al Comitetului judeţean Vrancea al P.C.R. („Legitate şi acţiune revoluţionară în devenirea istorico-socială").

Lucrările sesiunii s-au desfăşurat apoi în cadrul a două secţiuni, fiind prezentate peste 30 de comunicări ştiinţifice dedicate evenimentului. Raportîndu-ne la conţinutul lor, în ordinea cronologică a desfăşurării evenimentelor, trebuie să evidenţiem în primul rînd pe cele referitoare la premisele şi opţiunile participării ţării noastre la primul război mondial. S-a demonstrat, astfel, cu puterea unor argumente istorice de necontestat, că războiul purtat atunci de poporul român a fost un război drept, departajîndu-se în această privinţă de conţinutul imperialist pe care primul război mondial l-a avut în ansamblul său. România nu a urmărit nici un fel de anexiuni teritoriale. Războiul său a fost un război naţional pentru că urmărea împlinirea idealului secular de unitate naţională, prin eliberarea a milioane de români de sub stăpînirea despotică a Imperiului austro-ungar.

În această realitate îşi găseşte explicaţia şi caracterul popular al participării ţării noastre la război ; în sensul că — aparte de grupuri restrînse de politicieni conservatori, reacţionari, legaţi prin interese economice de Puterile Centrale — quasiunanimitatea poporului român a susţinut în acele împrejurări intrarea ţării în război de partea Antantei, grupare de forţe europene care promitea recunoaşterea postbelică a statului naţional unitar român. Deosebit de semnificative au fost, în această privinţă, comunicările care s-au referit la poziţia Partidului Social-Democrat Român faţă de participarea ţării la războiul mondial. În pofida faptului că socialiştii români se pronunţau în principiu împotriva războaielor ca mijloc de rezolvare a diferendelor între naţiuni, ca reprezentanţi ai clasei muncitoare ei au făcut corp comun cu întreaga naţiune, jertfindu-se pe cîmpurile de luptă pentru înfăptuirea idealului unităţii noastre naţionale.

În mod firesc, un mare număr de comunicări ştiinţifice au abordat tematica contextului politico-militar al confruntărilor armatei române în timpul primului război mondial, referindu-se, cu precădere, la marile încleştări şi victorii de prestigiu internaţional obţinute în vara anului 1917 pe fronturile de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz. Reproducem, în această privinţă, cîteva titluri : „Concepţia şi realizarea planului de campanie în bătăliile de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz" ; „Contextul politico-militar sud-est european al confruntărilor armatei române din vara anului 1917" ; „Luptele de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz în memoriile lui I. G. Duca" ; „Importanţa istorică a victoriilor din vara anului 1917, în contextul internaţional" ; „Dezvoltarea artei militare româneşti în timpul războiului de eliberare şi întregire naţională" ; „Relaţiile de comandament cu aliaţii" ; „Reorganizarea armatei române — factor important al victoriilor de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz" ; „Ostaşul român din campania anului 1917 — principalul făuritor al marilor victorii de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz".

S-a dovedit cu fapte şi interpretări inedite că victoriile armatelor române de la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz au fost cele mai însemnate obţinute de coaliţia Antantei în vara anului 1917 şi că ele au avut un rol important în înfrîngerea finală a Puterilor Centrale.

În strînsă legătură cu eforturile militare considerabile a stat mişcarea de rezistenţă opusă de poporul nostru împotriva invadatorilor străini, în teritoriul ocupat. Deosebit de interesante au fost în această privinţă comunicările intitulate : „Mişcarea de rezistenţă din anii 1916—1918 împotriva invadatorilor străini, parte integrantă a luptei poporului român pentru libertate şi unitate naţională" şi „Clasa muncitoare — principala forţă a rezistenţei româneşti în teritoriul ocupat de armatele Puterilor Centrale". Să mai adăugăm, în acest context, contribuţia unor istorici vrînceni, care au întregit tabloul acestei tematici cu exemple semnificative privind mişcarea locală de rezistenţă împotriva ocupantului străin.

O tematică distinctă au avut-o comunicările care s-au referit la ecoul internaţional deosebit, determinat de participarea României la războiul mondial şi mai ales de victoriile armatelor române în bătăliile memorabile din vara anului 1917. Oameni de stat, ziarişti şi comentatori de politică externă au fost unanimi în a recunoaşte că victoriile obţinute de armatele române la Mărăşti, Mărăşeşti şi Oituz au răsturnat planurile strategice ale Puterilor Centrale şi au facilitat victoriile din vest obţinute de armatele Antantei.

S-a reliefat, de asemenea, faptul deosebit de important că opinia publică democratică şi progresistă din diverse ţări s-a solidarizat în acele împrejurări cu poporul român, a recunoscut justeţea obiectivelor naţionale în numele cărora participa la războiul mondial, dreptul legitim al tuturor românilor de a trăi în fruntariile aceluiaşi stat naţional unitar.

Se impune subliniată, pe lîngă reuşita ştiinţifică a sesiunii de comunicări din municipiul Focşani şi pe cea de ordin educativ. Aceasta deoarece istoria nu este pur şi simplu o succesiune de fapte. Ea reprezintă o succesiune de fenomene care trebuie înţelese şi judecate cu sufletul.

Dr. A. TRASTĂU

Istoria — o ştiinţă a trecutului, a prezentului şi a viitorului

Munca istoricului presupune o derulare a timpului şi a spaţiului trecut, prezent şi viitor. Învierea istoriei înseamnă meditaţie pe marginea scurtelor şi lungilor durate, înseamnă o privire atît a amănuntului, cît şi a problemelor globale sintetice ale vieţii umanităţii. Istoricul este dator să apeleze în permanenţă nu doar la propriile sale demersuri în propriul său domeniu de activitate, adică al istoriografiei, ci şi ai domeniilor, al disciplinelor învecinate acesteia : sociologia, antropologia, filosofia, lingvistica, literatura etc.

Reconstituirea, redescoperirea unui eveniment, a unui fapt nu înseamnă totul pentru istoric ; abia dincolo de aceste date şi fapte, lui i se va dezvălui, pe măsură ce înaintează în munca de arhivă, de bibliotecă, în contactul cu lumea care îl înconjoară, acea societate, acea lume cu habitatul ei, cu viaţa de fiecare zi, cu gîndurile, cu obsesiile, cu obiceiurile, cu tradiţiile, cu suferinţele, cu bucuriile, adică tot ceea ce ţine de viaţă, tot ceea ce ţine de o continuitate a existenţei umanităţii. Spun aceasta pentru că istoria nu poate fi descifrată înafara unei continuităţi, nu poate fi urmărită înafara unor evoluţii şi involuţii ale planului social, economic, cultural, nu poate fi văzută de aproape fără o înţelegere matură şi profundă atît a elementelor ancestrale, cît şi a acelora mai apropiate de noi. Totul se află într-o continuitate : fiecare reprezentare a umanităţii pe treapta istoriei îşi află explicaţia în timpurile care au premers-o. Astăzi istoria nu mai poate fi privită în maniera în care o priveau în urmă cu secole cronicarii sau la epoca luminilor, în epoca romantică, scriitorii încercau să dezvăluie puţin sau mai mult din fenomenele trecutului. Astăzi istoria este o ştiinţă, istoricul a devenit un profesionist, în acelaşi timp a rămas sau este un scriitor prin sufletul sau prin sensibilitatea sa, este cel care atît din punct de vedere ştiinţific trebuie să urmărească dezvăluirea trecutului, redescoperirea sensurilor trecutului, să beneficieze nu numai de o documentare riguroasă şi minuţioasă, ci aceasta să fie dublată în permanenţă de un decor al sufletului cu ajutorul căruia să poată vivifica trecutul, să-l poată aduce mai aproape de noi, să-l facă să trăiască lîngă noi, prin noi, să dea posibilitatea întrezăririi viitorului. Istoria a fost şi rămîne legată de prezent şi de viitor. Istoria este o ştiinţă, dacă vreţi, nu numai a trecutului, ci şi a prezentului.

Idei şi metode în redescoperirea sensurilor şi duratelor istorice au adus aproape fiecare dintre marii istorici ai lumii în ultima sută de ani, unele dintre ele au rămas valabile, altele au fost amendate în timp, altele au deschis adevărate piste pentru cercetarea de tip modern. Mă gîndesc cu deosebire la şcoala franceză de la finele veacului al XIX-lea şi din prima jumătate a secolului al XX-lea, la şcoala spaniolă de la '98, mai bine zis la generaţia literaţilor şi istoricilor spanioli de la '98, mă gîndesc la produsele spiritului românesc reprezentate de oameni de ştiinţă, de literaţi, de filosofi, exemplele sînt mai mult decît edificatoare dacă ne gîndim la Marc Bloch, la Lucien Febvre, la Fernand Braudel, la Miguel de Unamuno, la Ortega y Gasset, nu mai puţin la A. D. Xenopol, Nicolae Iorga, George Brătianu.

Între ultimii istorici care revoluţionează, sub mai multe aspecte, scrisul istoric, l-am aminti aici pe Fernand Braudel, întîi de toate pentru că acordă un interes imens disciplinelor ce intră în convergenţă cu istoriografia. Cu alte cuvinte, pentru faptul că impune o perspectivă pluridisciplinară fără de care nici una dintre ştiinţele omului, luată în mod izolat, nu poate, nu mai este în stare să evolueze. În *Ecrits sur l'histoire*, prin încercarea de reconstituire a modelelor sociale de-a lungul timpurilor istorice, nu mai puţin prin acordarea unor priorităţi profesiunii istoricului, în sensul promovării ştiinţei sale între acelea de avangardă, Braudel accentuează lafura totală a ştiinţei istorice, a «imperialismului» ei, în sensul de globalitate, de cuprindere a ansamblelor şi subansamblelor ce definesc o civilizaţie, o stare de spirit, un drum, o integrare, o devenire. Perspectiva lungilor durate, lansată de Fernand Braudel şi situată în prelungirea celebrei şcoli de la *Annales*, vine să dezbată pe marginea problemelor majore ce se pun în faţa istoricului, invitînd pe toţi istoricii, antropologii, filosofii, ginditorii dornici să-şi aducă o contribuţie în direcţia redescoperirii sensurilor şi duratelor istorice. Metodele şi concepţiile ce le propune nu le consideră infailibile, elasticitatea discursului său se regăseşte în fiecare pagină. Istoricul acceptă dialogul, încită la comunicare ; de altminteri, ştiinţele omului nu pot progresa fără comunicare, fără punţi de legătură, fără analize detaliate, minuţioase, fără interpretări clare, în care argumentele ştiinţifice, indiferent de provenienţa lor, să fie credibile.

Braudel, la fel cum odinioară Iorga, pledează pentru colaborarea istoricilor, pentru o muncă individuală şi în acelaşi timp colectivă, pentru o corelare a eforturilor de descoperire documentară, dar şi a eforturilor de găsire a celei mai bune căi de acces spre adevărul istoriei, adevăr care nu este doar al trecutului, ci şi al prezentului, al contemporaneităţii, al umanităţii de atunci, de acum, dintotdeauna. Braudel vede în istorie o ştiinţă vie, capabilă să dea exemple, să stimuleze, să se insinueze în viaţa noastră. Prin el, prin munca sa, ne recunoaştem pe noi înşine, într-o permanentă frămîntare, în progresele şi regresele noastre, prin opera sa reintilnim cotidianul veacului al XVI-lea, şi aici exemplele pe care le aduce în discuţie sînt nenumărate, ca urmare a studiului îndelung efectuat asupra epocii lui Filip al II-lea şi al Mediteranei şi lumii acesteia, dar şi al secolelor care îl preced sau îl succed, fiindcă nimic nu e static, cum afirmam deja, potrivit practicii istorice şi istoriografice. Totul trebuie văzut prin comparare, prin pendularea între un timp şi altul, între o regiune şi alta, între un sistem politic şi altul, între o zonă geografică şi alta. Asemănări şi deosebiri trebuie aşezate faţă în faţă, tocmai pentru a înţelege mai bine un ev, o ţară, un sistem politic sau economic, un model de cultură sau de civilizaţie, în fine, tot astfel pentru a deslusi drumurile atît de meandrate ale umanităţii. Să spunem că omul, în demersul istoriografic trebuie situat în centrul atenţiei, că faptele sale, nu doar cele memorabile, ci mai cu seamă acelea mărunte, ne învaţă mai bine, în timpurile din urmă istoricul **David Prodan** ce înseamnă o asemenea derulare, o asemenea interpretare, o asemenea aducere în pagina istoriografică a multelor, a nenumăratelor fapte mărunte, scriind **Răscoala lui Horea**, aşadar faptele de viaţă, preocupările de zi cu zi, eforturile de depăşire a crizelor sociale şi politice, ale acelora religioase, formele de încadrare şi de definire socială, în funcţie de tendinţe, de mentalităţi, de reprezentarea intereselor imediate sau de perspectivă. Să spunem, împreună cu Braudel, şi, de ce nu, cu Lucien Febvre, cu Claude Lévi Strauss, că ştiinţa istoriei necesită o înnoire, mai ales că ea se află în acea etapă în care este absolută nevoie să fie depăşite cliseele sale învechite, este util să se înscrie, să promoveze la rangul de ştiinţă complexă şi primordială în abordarea trecutului şi prezentului omenirii. Ea solicită, în fond, o încredere în rolul său ca factor de apropiere între ştiinţele omului, ca punte de legătură.

Adevărul unei epoci istorice studiate are, de multe ori, convergenţe cu adevărul nostru, cu adevărul prezentului. O relaţie imanentă între ceea ce trăim şi ceea ce simţim, pe de o parte, şi ceea ce au trăit şi au simţit comunităţile umane care au parcurs secole anterioare ne va ajuta să înţelegem mai bine relaţia de du-te-vino între un timp şi altul, ne va îndruma spre descoperirea, spre re-descoperirea sensurilor profunde ale metamorfozelor psiho-sociale, rol permanent în istorie. Cred că, din unghiul de vedere al studiului pe care îl întreprind, duratele istorice îşi au un rol deloc neglijabil. N-aş putea înţelege, spre exemplu, mentalităţile veacurilor al XVI-lea — al XVIII-lea fără să cunosc astăzi, la 200, 300 sau 400 de ani distanţă, aşadar, fără să cunosc comunitatea din care fac parte, starea ei de spirit, drumul pe care l-a parcurs şi-l parcurge, monumentele pe care le-a ridicat, istorice şi artistice, spiritualitatea pe care a îmbrăţişat-o, fie atunci, fie mai aproape de noi, şi pe care o păstrează într-o formă sau într-alta ; nu cred că aş putea, fără toate acestea, să înţeleg substratul mental, posibilităţile de modernizare, de salt de la un ev la altul, adică de la medieval la modern, al societăţii situate pe placa turnată a continentului, societate (comunitate) aflată între Centrul şi Sud-Estul Europei.

Istoria unui spaţiu nu poate fi înţeleasă din afara lui, ci **doar dinăuntru**, nu poate fi parcursă fără sentiment, nu poate fi dezvăluită fără o concentrare a tuturor surselor istorice, literare, sociologice, fără un demers pluridisciplinar, fără o dorinţă şi o continuă punere în acord a stării de suflet contemporane cu aceea a timpurilor pe care încercăm să le readucem în prezentul nostru. Spun că există această relaţie, conexiune între timpuri, pentru că am simţit-o, pentru că am văzut-o, pentru că noi oamenii nu ne-am transformat atît de mult încît să nu ne recunoaştem într-un personaj de veac 16 sau 17, să nu ne recunoaştem în arta lui Michelangelo sau Leonardo, în reprezentările artistice de la Voronet sau Sucevita, în omul spiritual care parcurgea dezinvolt sudul Balcanilor, în iconografia care caracterizează arealul estic şi sud-estic al Europei, în comerciantul care se mişcă cu dezinvoltură de la Constantinopol la Belgrad, de aici la Bucureşti sau la Budapesta, şi mai ales, în omul de spirit care aduce multiple convergenţe atît în interiorul unui spaţiu bine definit, cît şi între acel spaţiu şi altele. Elasticitatea sa i-a permis dintotdeauna şi-i permite să transceandă tot ceea ce este dat, este fix, este imobil, şi să realizeze apropieri, punţi de legătură, dialoguri fertile de care umanitatea a avut, are şi va avea nevoie.

Într-o primă concluzie la schita teoretică de mai sus aş putea spune că istoricul este omul de ştiinţă care apelează atît la o metodologie, cît şi la un sistem conceptual, atît la principii de natură istoriografică, cît şi la acelea filosofice, care este obligat nu numai la analiză, ci şi la sinteză, la o viziune globală asupra fenomenului pe care îl supune cercetării, la împlinirea unui rost al dialogului său cu cititorii, un dialog care nu este posibil prin nevoia durabilităţii sale în afara unei pregătiri în timp, a unei multidisciplinarităţi, a unei sensibilităţi continue, a unui complex proces de preluare şi computerizare a informaţiei, fie de provenienţă ştiinţifică propriu-zisă ; mă refer la acte, la documente, la corespondenţă, la cărţile vechi sau mai noi, la o bibliografie de provenienţă cît mai diversă, dar nu mai puţin la tot ceea ce semnifică trăire, la tot ceea ce este legat de viaţa omului, la tot ceea ce ţine de esenţa devenirii noastre, de drumul parcurs pînă azi şi de drumul ce urmează a fi parcurs de aci, înainte.

VICTOR NEUMANN

CENACLU prin corespondență

● **NADIA ȘOMLEA, București.** Poeziile dv. frenetice și fanteziste, cu aspect de improvizație, cuprind multe imagini expresive care dovedesc că aveți talent :

„n-o să-mi poți impiedica mina coborind
pe creștetul gindului tău
ca aripile păsării moarte"

„să nu văd și să nu aud
gustul roșu al ființei tale"

„să căutăm impreună
scoici
in adincimi !
sandalele mele au margini
de plumb și de lună"

„vîrfurile degetelor tale,
umede boturi de pești
alunecind in marea
trupului meu"

„văd
cum iți transformi șuvițele de păr
in alge prinse, putrezind intre scoici
și-mi place să-ți simt mina
devenind nisip,
pumn de pulbere,
cind incerc să ți-o string"

Un gust amestecat, de dragoste și de moarte, o exuberanță artistică dusă pînă la acrobații lingvistice riscante constituie farmecul scrisului dv. Pentru o tînără care abia a absolvit liceul, este mai mult decit promițător. Trebuie să vă cunoașteți insă nu numai posibilitățile, ci și limitele lor și de aceea mă simt dator să vă atrag atenția asupra faptului că uneori fantezia dv. impetuoasă se împotmolește in prolixitate :

„n-o să-mi poți goni membrele alergindu-ți
pe coastele ieșite la soare ale ochilor tăi"

In orice caz, manuscrisele pe care mi le-ați trimis au constituit o surpriză plăcută și m-aș bucura să mă țineți in continuare la curent cu ce scrieți.

● **NICOLAE VACHNIUC, București.** Schița satirică **În sprijinul producției !** este simplistă. N-are nici un haz să-l numiți pe un lucrător care lipsește de la serviciu Achițoaei. Mai rămînea ca personajul pozitiv să se numească Hărniceacu.

● **DENA BOGDAN, București.** Mi-au plăcut două versuri, compuse după modelul anunțurilor de la „Mica publicitate" :

„Elefant serios — intelectual — doresc pînză de păianjen, ultracentral".

● **VALI S., București.** Proza este spirituală. Ar fi și mai spirituală dacă mi-ați trimite-o bătută la mașină.

● **ANDREEA DELEANU, București.** „Am cunoscut un tînăr despre care auzisem că îi place mult literatura și chiar scrie poezii... Tinărul era foarte complexat și voia să rupă și să arunce tot ce a scris... L-am rugat să-mi dea mie poeziile... De aceea vă deranjez acum pe dv.... V-aș ruga să-mi spuneți părerea... Tinărul este student și se numește Ștefan Agache...".

Tinărul remarcat de dv. este influențat in mod vizibil de poezia lui Nichita Stănescu :

„Mă plimb de la am fost
imbrățișat de sint...
Se aleargă singele de la naștere
spre adolescență și mai departe
scuipind foc.
Simt încă plînsul cum sare
din ochiul stîng in ochiul drept
așa e drumul.
Trebuie s-aștepți".

● **GRAȚIELA MIRELA LIONTE, București, MARIA S., Suceava, CONSTANTINA PARASCHIVESCU, București, DELIA B., Hunedoara, VASILE DEMBOESCU, București, PETRE PETRESCU, Reșița, PROSPER V., Constanța, MARIA DÎMBOVIȚEANU, București, EMIL PETRESCU, Bacău, EDMOND COVACI, Cluj-Napoca, VIORICA CONSTANTINESCU, Brașov, ELISABETA PETRE, București, ION IONESCU-FLUTURE, Drobeta Turnu-Severin, EMANUEL GAVRA, București.** Textele trimise sint naive și demonstrează că vă lipsește o minimă inițiere in literatură.

ALEX. ȘTEFĂNESCU

Lumea cu amănuntul

Piramida lui Kheops printr-o deschizătură *)

Se știe că in timpul lui Kheops, faraon in Egiptul antic, din dinastia 4 (2723—2563), au fost construite marea piramidă de la Giseh și, probabil, Sfinxul. Piramida de la Giseh are o inălțime de circa 146 m, lungimea fiecărei laturi este de peste 230 m iar suprafața bazei este de 52 900 m². În ceea ce privește piramida faraonului Kheops ea ne ascunde încă multe lucruri. Acest lucru l-a descoperit profesorul Mortimer.

«Totul imi spune că acest munte de piatră nu ne-a spus incă toate secretele». Cățărat pe calul său la pagina 50 a benzii desenate de Edgar P. Jacobs, profesorul Mortimer aprecia deja «misterul marii piramide». După mai mult de treizeci de ani, eșafodajele care sint in marea galerie a monumentului dovedesc că sfidarea a fost recunoscută. Ultima din cele șapte minuni ale lumii, marea piramidă a regelui Kheops, are incă lucruri pe care le ascunde.

Din nou Mortimer este la originea descoperirii.

Un desen al lui Jacobs reproduce într-adevăr fidel marea galerie care duce la camera faraonului. Acest desen ii fascinează pe Gilles Dormion și Jean-Patrice Goidin, doi arhitecți din Arras, pasionați de meseria lor. Ei se intreabă de ce acest culoar este străbătut de cavități pe o latură, ca un fel de scobituri cum fac timplarii. Deși nu sint egiptologi, ei studiază cărți de specialitate și își dau seama că, departe de a găsi un răspuns, nu fac decit să pună alte intrebări.

De ce sint aceste enorme blocuri de piatră in formă de căprior, care sint peste intrarea în piramidă ? Ele cintăresc douăzeci de tone, protejează o mică ascunzătoare și sint din punct de vedere arhitectural inutile. De ce «camera grilajelor» unde trei grilaje de granit socotite că protejează camera faraonului, este ușor de trecut ? De ce, în sfirșit, camera faraonului, de dimensiuni normale, este dominată de cinci deburale și ele acoperite cu dale aranjate in formă de căprior ? Căci acest ansamblu este mult prea mare pentru o cameră de această mărime.

Aceste evidente anomalii de construcție sint datorate incompetenței arhitectului ? Perfecțiunea clădirii strigă contrariul de patru mii de ani. Atunci ? Atunci, se naște o ipoteză nebunească. Și dacă aceste mase de căpriori nu protejau decit camera faraonului ? Și dacă această intrare prea evidentă, aceste grilaje prea ușor de trecut aveau drept obiectiv să-i atragă pe jefuitori și nu să-i respingă ?

Dacă, in sfirșit, Kheops nu era acolo unde s-a crezut intotdeauna, ci intr-un complex funerar incă necunoscut ?

Aceste intrebări iconoclaste le-au pus Dormion și Goidin lui Philippe Guillemin, director adjunct care răspunde de științele sociale și umane la Ministerul afacerilor externe. Uimit, apoi sedus, acesta ii trimite la Cairo, unde in strinsă colaborare cu organismul Antichităților egiptene și cu serviciul cultural al ambasadei Franței, se organizează o primă misiune. Compania Electricité de France care și-a dat deja concursul la săpături submarine in golful Alexandriei, va permite utilizarea unei aparaturi foarte sofisticate.

Prezentare și traducere de
ILEANA CONSTANTINESCU

*) După articolul „La pyramide de Kheops par le petit trou" din revista „Le point" din 8—14 sept. 1986, p. 107, articol semnat de Joseph Papenstein.

(Va urma)

Cronica literară in linii frinte

de *LINU*

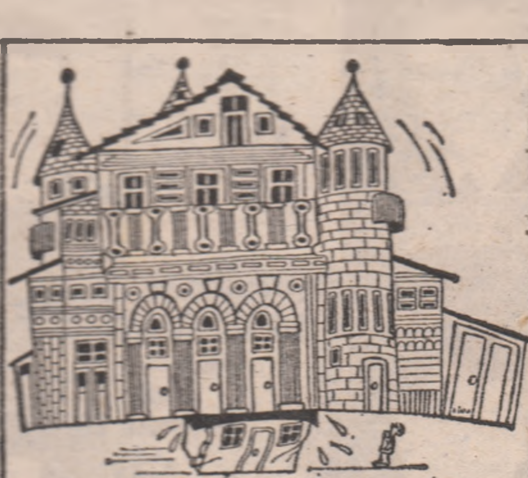

Cornel Regman, De la imperfect la mai puțin ca perfect, Editura Eminescu, 1987.

Critica lui Cornel Regman, scrisă cu vervă și sarcasm, este de fapt literatură ; o construcție proprie bazată pe o construcție preexistentă.

Mapamond

Din nou, Vikingii ! Astfel se intitulează principala atracție a acestei veri la Muzeul național de istorie din Stokholm unde, după o muncă ce a durat ani de zile, echipe de istorici, etnografi, istorici de artă, restauratori, au reușit să reconstituie pe cit se poate de exact o stradă din orașul Birka, așezare vikingă a secolului al X-lea. Este o reconstrucție absolut fidelă, ne asigură arheologii care prezintă in sprijinul afirmațiilor lor seturi de fotografii arătind descoperirea, in trepte succesive, a străzii in cauză in cadrul unor săpături organizate în anii '70. Și nu numai atit. Organizatorii s-au hotărit să aplice un procedeu (de altfel foarte discutat și uneori contestat cu violență in lumea istoricilor, dar deosebit de apreciat de marele public, de către educatori și tineret) de reconstituire totală, astfel incit pe această stradă se pot vedea meșteri fierari lucrind spade sau scuturi după metodele tradiționale, dulgheri care inalță corăbii ce sint replica exactă a celor care străbăteau Marea Nordului și Atlanticul, pielari care desăvirșesc costumele cu ornamentația sobră dar plină de frumusețe a vechilor locuitori ai acestor meleaguri. „Așa cum am scontat de altfel — spun organizatorii — cei mai interesați in acest tip de expoziție s-au dovedit a fi tinerii. Li se oferă o viziune «de tip participativ» asupra istoriei, iar asta ii sensibilizează, uimește și incintă".

Antologia operei poetului Robert Lowell a apărut recent in editura americană Farrar Straus Giroux intr-o ediție ingrijită de Robert Giroux. Lowell (născut la Boston in 1917 și decedat la New York in 1977) „este scriitorul care reunește un temperament puritan in cea mai bună tradiție a unui quaroer cu o estetică imaginată la extrem, barocă. Volumele sale de referință sint **Pămînt al contrastelor** (1944) și **Castelul lordului Weary** (1946) care i-a adus, de altfel, recunoașterea pe plan național și internațional prin acordarea Premiului Pulitzer și aceasta la virsta de doar 30 de ani. Surprinzătoare, in acest volum, este proza aforistică scrisă de **Lowell** cel mai adesea definiții concise, comentarii și analize pertinente asupra operei unor contemporani ai săi, de la T.S. Eliot la Sylvia Path, Cotton Mather și Wallace Stevens. «O carte minunată»", conchide Walter Clemons, criticul literar de la **Newsweek.**

Antologia **Las ideas en la America Latina** al cărei prim volum a fost de curind editat de către **Casa de las Americas** cuprinde o „foarte valoroasă selecție, cea mai amplă de pină acum, a gindirii filozofice, politice și sociale a continentului, relevind notele de profundă originalitate, contribuția exemplară a culturii acestei zone la civilizația universală". Isabel Monal este autoarea acestei selecții impresionante, anunțată să apară pe intinderea a mai multe volume, rezultat al muncii de peste un deceniu, precedată de un eseu asupra dezvoltării și evoluției principalelor școli de gindire și creație literar-artistică și filozofică. Presa este unanimă in a elogia „modul riguros de tratare, in lumina filozofiei marxiste, a unui fenomen de atit de mare complexitate și amploare, așa cum este cel al culturii, evoluției și tendințelor sale actuale in zona Americii Latine".

ACTUAL

TOP 13

SECȚIA ROMÂNĂ

1. **KRIPTON** — Galaxia vis ; 2. **ANGELA SIMILEA** — O clipă doar ; 3. **DOINA MATEI-POCORSCHI** — Pașii mei ; 4. **MIRABELA DAUER** — De-aș putea să chem iubirea ; 5. **AURA URZICEANU** — Vis peste timp ; 6. **DORU CĂPLESCU** — Un gind de pace ; 7. **MIRCEA BANICIU** — Timpul meu ; 8. **SFINX/STEREO** — Tot ce e mai bun în noi ; 9. **GABRIEL COTABIȚĂ** — Aș vrea ; 10. **TIMPURI NOI** — Numai cu tine ; 11. **ADRIAN DAMINESCU** — Laura ; 12. **HOLOGRAF** — Cine știe oare ; 13. **SORINA MOLDVAI** Dreptul de a fi.

SECȚIA STRĂINĂ

1. **MADONNA** — La Isla Bonita ; 2. **PET SHOP BOYS** — In the Night ; 3. **ALISON MOYET** — Weak in The Presence of Beauty ; 4. **MEL & KIM** — Respectable ; 5. **PRINCE** — Sign 'O' the Times ; 6. **CLUB NOUVEAU** — Lean on Me ; 7. **FERRY AID** — Let It Be ; 8. **SIMPLY RED** — The Right Thing ; 9. **JANET JACKSON** — Let's Wait Awhile ; 10. **DAVID BOWIE** — Day in Day Out ; 11. **RICCHI E POVERI** — Canzone D'amore ; 12. **KIM WILDE & JUNIOR** — Another Step ; 13. **BON JOVI** — Wanted Dead or Alive.

MIRCEA ZANE

Tabela de marcaj

Mai am un singur dor

Nu știu dacă expresia taie ca-n brinză vine chiar de la tăiatul brinzii, dar știu că mă taie o poftă de fotbal mai mare ca oricind. Nu că s-au dat bobii cupelor europene — și, ca intotdeauna, e loc frumos de-ntors ! —, da' trei săptămini fără fotbal sint ca trei partide de pescuit fără pește ! Iar eu, cum sint pescar înrăit, numărindu-mă chiar printre pescarii care și prind pește, mă duc la baltă cu pofta cu care m-aș duce la stadion. Prea rău nu mi-e, recunosc, da' nici nu pot să jur că, fără fotbal, mi-e mai bine decit cu el !... Cele citeva zvonuri care bintuie perioada de transferări m-au mai întremat, de ce să nu vă spun, deși nimeni nu poate garanta de pe acum că Liliac și Ungureanu-ar fi în Ghencea, că Timiș face cunoștință cu Regia, că Vaișcovici e un băiat victorios, iar Mișa Klein realizează joncțiunea-n București cu foștii săi colegi de Hunedoara ! Sînt numai zvonuri, deocamdată, cum zvon poate să fie devenirea craioveană a lui Weisenbacher. Pe noi ne interesează, însă, numai lucrurile exacte, fără urmă de-ndoială, de genul — perioada de transferări se încheie la 25 iulie ora 24, după care se dă totul pe față. Pină atunci, echipele s-or mai prăji prin cine știe ce turnee de vacanță, ca să ne poată prăji și pe noi, în primele etape de campionat ! Cred, totuși, că se anunță o ediție mult mai puternică decît precedenta. Nu că sucevenii sint de-acum divizionari A, iar Pinzaru-PIM, de la Sușeava, are gata-pregătite vreo 500 de caricaturi din șelea vesele, dar simt eu că-n fotbalul nostru se vor răsuci niște chestii. Nu mă-ntrebați și ce anume, că nici n-am ce să vă răspund, da' parcă-l văd pe Lucescu urcind din nou spre culmi, parcă văd Regia lansîndu-l pe Burchel la lotu' mare, Rapidul luînd-o pe căile ferate europene ș.a.m.d. Ca să nu mai spun de Steaua... Ce mai, mi-e dor de fotbal și mă gindesc cu răsuflarea tăiată la cele două drumuri pe care Jenei le are de făcut pe la Tirana și pe la Viena, prilejuri cu care o să curgă cerneală din stilouri, mai ales că, după cum sper eu, Cămătaru o să-i arate lui Polster, chiar la el în bătătură, că gheata de aur e pe piciorul care trebuie. Exact ca-n „Cenușăreasa", cu pantofiorul. Mă opresc — scuzați ! — c-am prins un crap, da' pină-l trag pe mal, pot să vă spun că, totuși, mai am un singur dor. De fotbal !...

HORIA ALEXANDRESCU

22 de ani de la Congresul al IX-lea al PCR

TOVARĂŞUL NICOLAE CEAUŞESCU — promotor strălucit al valorilor umanismului, progresului şi păcii

Minunatele realizări dobîndite de poporul român — ridicat la condiţia de popor cu adevărat liber, deplin stăpîn pe soarta sa — în procesul de făurire a societăţii socialiste multilateral dezvoltate, şi-au găsit expresia profund umanistă într-o politică externă activă de pace şi securitate, de largă colaborare cu toate ţările lumii, cu toate forţele animate de pace şi progres. Această perioadă de istorice realizări coincide cu anii de cînd tovarăşul Nicolae Ceaşescu se află în fruntea partidului şi statului. Tot ce s-a înfăptuit în răstimpul istoric de la Congresul al IX-lea al Partidului Comunist Român, ale cărui lucrări s-au desfăşurat acum 22 de ani, poartă pecetea puternicei sale personalităţi, a gîndirii sale revoluţionare, cutezătoare şi originale, este legat indestructibil de activitatea sa neobosită, desfăşurată cu clarviziune şi profund spirit creator, cu pasiune revoluţionară şi înflăcărat patriotism.

Abordare nouă a problemelor cardinale ale lumii contemporane

Gîndirea şi acţiunea tovarăşului Nicolae Ceaşescu în sfera vieţii şi relaţiilor internaţionale au conferit politicii externe româneşti o strălucire ce nu-şi află egal în întreaga noastră istorie. O grăitoare mărturie a înaltului prestigiu dobîndit, pe toate meridianele, de ideile promovate în arena mondială de preşedintele României o constituie, între altele, declaraţiile pătrunse de cel mai înalt respect şi preţuire la adresa personalităţii conducătorului partidului şi statului nostru, manifestările de profundă stimă ce-i însoţesc pretutindeni paşii, numeroasele distincţii ce-i încununează prodigioasa activitate, omagiul adus pe toate meridianele pentru viziunea lucidă şi atotcuprinzătoare asupra realităţilor epocii contemporane.

Toate acţiunile ţării noastre, atît pe plan intern, cît şi internaţional derivă din grija pentru fiecare cetăţean al patriei noastre, pentru întrunirea condiţiilor interne şi externe care să asigure dezvoltarea plenară şi armonioasă a personalităţii şi valenţelor creatoare ale omului vizînd instaurarea unei lumi mai bune şi mai drepte, eliberată de spectrul războiului, de cheltuielile uriaşe pentru înarmare, de conflicte şi animozităţi, de inechitate şi subdezvoltare. Ca şi în propria ţară, preşedintele Nicolae Ceaşescu a consacrat în viaţa internaţională umanismul gîndului şi faptei pornite dintr-o analiză ştiinţifică, materialist-dialectică, a proceselor ce determină, în perspectiva istorică, cursul evenimentelor internaţionale, conferind valoare axiomatică tezei potrivit căreia, pe actuala treaptă de dezvoltare a societăţii, viabilitatea soluţiilor este dată de contribuţia lor reală la apărarea dreptului popoarelor, în primul rînd al dreptului sacru la viaţă.

Marea deschidere iniţiată de Congresul al IX-lea al partidului, de tovarăşul Nicolae Ceaşescu, abordarea realistă, principială a complexelor probleme ale vieţii internaţionale şi-au găsit deplina confirmare în timp, întărind audienţa şi respectul fără precedent de care se bucură azi în lume cuvîntul României. Pledînd cu statornicie în favoarea marilor cauze ale umanităţii — pacea, dezarmarea, securitatea, lichidarea subdezvoltării, democratizarea relaţiilor internaţionale, întărirea solidarităţii tuturor forţelor înaintate, pentru edificarea unei lumi mai bune şi mai drepte pe planeta noastră — preşedintele Nicolae Ceaşescu dă expresie unei morale mondiale de tip nou, deoarece răspunsurile şefului statului român la problemele grave ale vremii noastre pornesc de la netărmurita încredere în om, în popoare, în capacitatea lor de a face, prin luptă unită, să fie respinsă politica de asuprire, prădăciune şi amestec, de forţă şi ameninţare cu forţa, de înarmare, în primul rînd nucleară, care împinge omenirea spre un război distrugător, şi de a determina promovarea unei politici noi, capabilă să asigure fiecărui popor dezvoltarea economico-socială independentă, o colaborare egală între toate naţiunile lumii, triumful păcii şi cooperării internaţionale.

Prin practicarea unui stil nou, de amplă deschidere planetară, preşedintele Nicolae Ceaşescu, promotor neobosit al dialogului internaţional, şi-a adus o contribuţie de seamă la deblocarea unor canale de comunicare între state, la iniţierea unor dialoguri internaţionale, la apropierea poziţiilor şi a punctelor de vedere ale diferitelor părţi în probleme de interes bilateral, regional sau global, la identificarea unor soluţii judicioase, reciproc acceptabile. Toate acestea au permis imprimarea, în iniţiativele şi demersurile ţării noastre, a unui stil nou de acţiune, practicarea unei politici deschise, adresată direct popoarelor, chemate să participe activ la dezbaterea şi soluţionarea problemelor cardinale ale actualităţii mondiale. Datorită politicii sale, România socialistă a devenit una din prezenţele cele mai active pe plan mondial, deţinînd o poziţie cu valoarea exemplară în ansamblul raporturilor politice şi economice mondiale, deoarece demonstrează, în practica vieţii internaţionale, că nu dimensiunile unei ţări determină rolul ei, ci capacitatea de a promova consecvent o orientare justă, responsabilă şi umanistă, în măsură să exprime interesele comune ale tuturor popoarelor.

O concepţie umanistă despre menţinerea păcii

Problemele păcii, ale salvgardării şi consolidării ei pe plan mondial ocupă un loc distinct, prioritar şi permanent în preocupările secretarului general al partidului, preşedintele Republicii, tovarăşul Nicolae Ceaşescu. Mai presus de toate, afirmă cu tărie şeful statului român, omul are dreptul la pace, la viaţă. Ideea de frontispiciu a direcţiilor de acţiune ale politicii externe româneşti, lupta pentru făurirea unei lumi fără arme, fără războaie, o lume a păcii şi cooperării între naţiuni reprezintă, în condiţiile actuale, o premisă fundamentală a existenţei umane. Subliniind cu toată claritatea şi fermitatea, imperativul menţinerii păcii, soluţionării tuturor conflictelor şi litigiilor dintre state, oricît de complexe ar fi ele, exclusiv pe calea tratativelor politice, a negocierilor, tovarăşul Nicolae Ceaşescu cheamă la apărarea valorilor civilizaţiei, a înseşi vieţii pe pămînt, ameninţate de arsenalele supraîncărcate, în primul rînd nucleare, de intensificarea acţiunilor de militarizare a spaţiului cosmic. Relevînd, ca o problemă centrală a epocii contemporane, apărarea dreptului oamenilor, al popoarelor la viaţă şi progres, preşedintele Nicolae Ceaşescu impune în doctrina politică importanţa păcii nu numai ca valoare supremă, dar şi ca unicul cadru de transformare înnoitoare a societăţii, de trecere la o stare calitativ nouă, pe măsura aspiraţiilor oamenilor de a trăi în condiţii de linişte, pace şi progres.

„Niciodată în istoria sa de milenii — arată tovarăşul **Nicolae Ceaşescu** — omenirea nu s-a aflat în faţa unei situaţii aşa de grave, a unei situaţii în care este pusă în pericol însăşi existenţa umanităţii, a inseşi vieţii pe planeta noastră. Iată de ce noi considerăm că problema fundamentală a zilelor noastre este aceea a opririi cursei înarmărilor, şi îndeosebi a înarmărilor nucleare, trecerea la dezarmare, şi în primul rînd la dezarmare nucleară, eliminarea rachetelor cu rază medie de acţiune din Europa şi a tuturor armamentelor nucleare, asigurarea unei păci trainice în lume ! Considerăm că este necesar, mai mult ca oricînd, să se dea dovadă de înaltă responsabilitate faţă de popoare, faţă de existenţa umanităţii — şi să se acţioneze cu toată hotărîrea pentru a opri cursul periculos al evenimentelor". Asemenea apeluri şi îndemnuri constante ale preşedintelui Nicolae Ceaşescu, iniţiativele în sprijinul păcii întreprinse de ţara noastră în ultimele două decenii, constituie fundamentul consensului internaţional al prestigiului românesc, clădit pe înţelepciunea, clarviziunea şi acţiunea neostenită a celui ce conduce destinele ţării şi poporului român. ROMÂNIA-CEAUŞESCU-PACE a devenit, astăzi, o axiomă definitorie a afirmării întregii politici externe româneşti pe plan mondial.

În conştiinţa politică a lumii are valoare de simbol exemplul propriu pe care România l-a propus, cu ani în urmă, în problema reducerii propriului buget militar în folosul dezvoltării, acţiune încununată, anul trecut, prin voinţa întregului popor, de reducerea unilaterală cu 5 la sută a cheltuielilor, armamentelor şi efectivelor militare.

Linia generală a politicii noastre externe, trasată şi promovată cu strălucire de preşedintele Nicolae Ceaşescu, este de a acţiona permanent, pe întregul diapazon al vieţii internaţionale, pentru triumful păcii pe planeta noastră.

RODICA ŢEPEŞ

Larga recunoaştere şi preţuire internaţională

„Am avut privilegiul deosebit de a fi primit, în cîteva rînduri, de conducătorul României contemporane şi aş dori să remarc faptul că de fiecare dată am avut convingerea că mă aflu în faţa unei personalităţi remarcabile, a unui eminent om politic, înzestrat cu curaj şi în acelaşi timp cu un înalt simţ al responsabilităţii, în faţa unui om cu o gîndire profundă şi o prodigioasă putere de acţiune. Cel ce se află în preajma preşedintelui Nicolae Ceaşescu va fi întotdeauna impresionat de preocuparea permanentă şi primordială pe care o manifestă faţă de destinele ţării în fruntea căreia se află, faţă de binele poporului care l-a ales, în urmă cu două decenii, spre a-i fi conducător. Şi, un ultim fapt pe care aş dori să-l remarc : oricît de complexe, de solicitante, de dificile, s-au dovedit problemele aflate în atenţia preşedintelui, de fiecare dată, la sfîrşitul convorbirii prilejuite de primirea mea, conducătorul României a încheiat cu un surîs, cu un semn de speranţă, emoţie a optimismului de neclintit cu care această personalitate proeminentă a lumii contemporane priveşte devenirea ţării sale şi a omenirii".

LOUIS NAGEL,
directorul Editurii Nagel din Paris

„Strategia politică lucidă şi inteligentă a lui Nicolae Ceaşescu, capacitatea sa de a înălţa ca stindard al păcii dorinţa unui popor, intuiţia sa de a aplica ideile umaniste la realitatea politică a ţării pentru a crea o generaţie de oameni noi şi împletirea fericită a culturii umaniste cu filosofia marxistă ne determină să-l situăm pe preşedintele Nicolae Ceaşescu printre protagoniştii istorei contemporane".

UGO RAGOZZINO —
scriitor şi publicist italian

„Preşedintele Nicolae Ceaşescu este unul dintre şefii de stat cei mai cunoscuţi. El aparţine trup şi suflet poporului român, întreaga sa personalitate fiind puternic marcată de aceasta. Este un om politic de o foarte mare luciditate şi de un impresionant curaj, care trezeşte în mod constant admiraţie. Apoi, preşedintele Nicolae Ceaşescu este interesat de toate problemele cu care sînt confruntate ţările lumii a treia — probleme pe care le cunoaşte în profunzime — şi este unul dintre oamenii de stat care colaborează în modul cel mai eficace cu aceste state".

LEOPOLD SEDAR SENGHOR,
fost preşedinte al Republicii Senegal,
cunoscută personalitate culturală
de pe continentul african

„Preşedintele Nicolae Ceaşescu este unul dintre cei mai de seamă gînditori şi oameni de acţiune în viaţa internaţională, remarcîndu-se prin contribuţia adusă la întărirea colaborării între statele lumii şi la sprijinirea eforturilor pentru menţinerea păcii. Sub conducerea preşedintelui Nicolae Ceaşescu, România dezvoltă legături strînse cu toate statele, mărturii grăitoare în acest sens fiind numeroasele întîlniri ale preşedintelui ţării cu şefi de stat din întreaga lume. Preşedintele României urmăreşte constant evoluţia politică din viaţa internaţională, succesiunea evenimentelor din lume şi aceasta izvorăşte din profunda sa preocupare pentru istoria României, a Europei, a întregii lumi".

EL-SAYED FARAG-FUAD
publicist şi scriitor din Egipt

REDACŢIA ŞI ADMINISTRAŢIA : Bucureşti, Piaţa Scînteii. Tel. 17 60 10, 17 60 20. Abonamentele se fac la oficiile poştale şi difuzorii din întreprinderi şi instituţii — Tiparul : Combinatul Poligrafic „Casa Scînteii". Cititorii din străinătate se pot abona prin „ROMPRES FILATELIA" — Sectorul export-import presă P.O. Box 12—201, telex 10376 prsfir Bucureşti, Calea Griviţei nr. 64—66.
40 364